

Ouderbetrokkenheid

*Een onderzoek naar hoe de ouderbetrokkenheid geoptimaliseerd kan worden bij
instelling X*

Student: Kiki ter Haar

Studentnummer: 2324628

Klas: V403J

17-6-2016

Afstudeerrichting: Jeugd

Voltijd

**Afstudeerbegeleiders: Thea van der Steeg- Hamoen &
Marieke van der Steeg- van Dam**

Samenvatting

Voor u ligt het onderzoeksrapport over de ouderbetrokkenheid bij instelling X en hoe instelling X dit kan optimaliseren. Uit onderzoek blijkt dat ouderbetrokkenheid veel positieve effecten heeft op de ontwikkeling van kinderen. Instelling X wil graag meehelpen aan een betere jeugdhulpverlening dus willen zij de ouderbetrokkenheid optimaliseren.

Voor dit onderzoek zijn negen ouders en een centrumdocent van instelling X geïnterviewd.

Naar aanleiding van de interviews kan gesteld worden dat de ouders in grote mate betrokken zijn. Alle ouders waren aanwezig bij de tussentijdse ouderbijeenkomst, ze tonen interesse in hun kind tijdens het werken bij instelling X en ze laten hun kinderen thuis ook specifieke opdrachtjes uitvoeren om hun zelfstandigheid of zelfvertrouwen te vergroten. Uit de interviews zijn aanbevelingen voort gekomen om de betrokkenheid te optimaliseren. Een belangrijke aanbeveling is duidelijkheid vanuit instelling X naar de ouders toe. Duidelijkheid over het ouderportaal, over het parkeerbeleid, Facebook en ook over de doelen van de activiteiten bij instelling X. Wanneer ouders het doel van het programma inzien zullen zij meer betrokken zijn dan wanneer zij het doel niet inzien.

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport met als titel ‘ouderbetrokkenheid’. Deze scriptie is geschreven als afstudeeropdracht van de opleiding Sociale Studies.

Door het schrijven van deze scriptie heb ik veel inzichten gekregen in de effecten van ouderbetrokkenheid op de ontwikkeling van kinderen. Ik had er nooit zo bij stil gestaan dat de betrokkenheid van ouders zo van belang is voor de ontwikkeling van het kind. Ook heb ik inzicht gekregen in de mate van betrokkenheid onder de ouders van instelling X en hoe zij ouders nog betrokkener kunnen krijgen.

Graag wil ik een aantal mensen bedanken die mij hebben geholpen bij het schrijven van mijn scriptie. Allereerst gaat mijn dank uit naar Berbe Jonkheer van instelling X in Eindhoven. Ik heb hier mijn scriptie mogen schrijven en ik kon altijd bij haar terecht voor mijn vragen.

Daarnaast wil ik alle respondenten bedanken voor hun tijd en aandacht tijdens de interviews. Ook wil ik mijn begeleidsters Thea van der Steeg- Hamoen en Marieke van der Steeg- van Dam bedanken voor alle hulp tijdens mijn onderzoek. Bedankt voor alle feedback en het nakijken van mijn scriptie tijdens de advies- en feedbackmomenten.

Eindhoven, juni 2016

Kiki ter Haar

Inhoud

Samenvatting.....	2
Voorwoord	3
Inleiding	6
Hoofdstuk 1: Context en probleemschets.....	7
1.1 Probleemanalyse.....	7
1.2 Probleemstelling (+ verificatie).....	11
1.3 Onderzoeksdoelstelling	12
1.4 Hoofdvraag en deelvragen.....	12
1.5 Begripsafbakening.....	13
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	14
2.1 Systeemgericht werken	14
2.2 Effecten ouderbetrokkenheid	15
2.3 De activiteiten bij ouderbetrokkenheid	16
2.4 Typen ouders.....	16
2.5 Oudergesprekken	17
2.6 Wat werkt met ouderbetrokkenheid?	18
2.7 Samenvatting:.....	19
Hoofdstuk 3: Methodologie.....	20
3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef.....	20
3.2 Dataverzamelmethode	21
3.3 Meetinstrument.....	22
3.4 Data-analyse	23
Hoofdstuk 4: Resultaten	25
Conclusie	35
5.1 Antwoord op de hoofdvraag.....	35
5.2 Aanbevelingen.....	36
Hoofdstuk 6: Discussie.....	39
6.1 Betekenis en bruikbaarheid	39
6.2 Sterkte- zwakteanalyse	40
Bibliografie.....	41
Bijlagen	43
Bijlage 1 Topiclijst	43
Bijlage 2	47

Codeboom	47
Bijlage 3	51
Handleiding ouderportaal	51

Inleiding

Uit onderzoek blijkt dat ouderbetrokkenheid positieve effecten heeft op de ontwikkeling van de kinderen (NJI, n.d.). Door de betrokkenheid van ouders geloven kinderen meer in hun eigen kwaliteiten, ze hebben meer intrinsieke motivatie en kunnen beter zelfregulerend werken, wat weer positieve invloed heeft op hun schoolprestaties (Deci & Ryan, 2000). Instelling X wil graag meehelpen aan een betere jeugdhulpverlening. Dit is de aanleiding geweest om te onderzoeken hoe instelling X de ouderbetrokkenheid kan optimaliseren. Ook zijn er momenteel veranderingen in de jeugdhulpverlening gaande (Gravesteijn & Aartsma, 2015). De overheid verwacht van ouders meer inspanningen bij het zoeken naar antwoorden en oplossingen in het eigen gezin en omgeving. Ouders worden gezien als actieve participanten, de hulpverlener meer als coach. Echter, de samenleving is steeds meer aan het individualiseren en ouders krijgen het steeds drukker (Liefbroer & Dijkstra, 2007). Veel professionals hebben moeite om met ouders samen te werken, vooral als de ouders laagopgeleid zijn en/of beperkt Nederlands spreken (Leeuwen, 2013). Ook heeft instelling X in januari 2016 een nieuwe digitaal ouderportaal geïmplementeerd ter vergroting van de ouderbetrokkenheid. Dit onderzoek is er tevens op gericht om meer inzicht te geven in hoe actief ouders hier mee zijn en of het duidelijk genoeg is voor de ouders. Met dit onderzoek is getracht kennis en inzichten te verwerven over hoe betrokken de ouders zijn. Zodoende worden handvatten aangeboden aan instelling X om de ouderbetrokkenheid te optimaliseren door middel van concrete aanbevelingen.

In hoofdstuk één wordt de probleemanalyse besproken. Hier wordt bekeken wat het probleem precies is. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de probleemstelling en hieruit vloeit de hoofdvraag voort met bijbehorende deelvragen. In hoofdstuk twee, het theoretisch kader, worden verschillende theorieën besproken die van belang zijn voor dit onderzoek. In hoofdstuk drie wordt de methodologie besproken. Hierin wordt uitgelegd hoe het onderzoek is uitgevoerd en hoe er rekening is gehouden met de onderzoeksethiek, betrouwbaarheid en validiteit. In hoofdstuk vier worden de resultaten beschreven. Nadat de resultaten besproken zijn wordt bij elke paragraaf antwoord gegeven op de deelvraag. Bij hoofdstuk vijf wordt vervolgens antwoord gegeven op de hoofdvraag. En in het laatste hoofdstuk, de discussie, wordt kritisch gekeken naar het onderzoek en wordt de sterkte- en zwakte analyse besproken.

Hoofdstuk 1: Context en probleemschets

In dit hoofdstuk wordt de probleemanalyse beschreven op macro, meso en micro niveau. Gevolgd door de probleemstelling (paragraaf 1.2).

Na de probleemstelling zijn de doelstelling, hoofdvraag en de deelvragen omschreven. Afsluitend zijn de begrippen afgebakend in de begripsafbakening.

1.1 Probleemanalyse

In de probleemanalyse wordt in gegaan op de veranderingen in de jeugdhulpverlening die momenteel gaande zijn. Daarnaast wordt er ingegaan op het individualiseren van de samenleving, mensen krijgen het steeds drukker. Ouderbetrokkenheid is een erg belangrijk aandachtspunt op dit moment maar door verschillende redenen blijft dit lastig. Ook wordt beschreven waarom ouderbetrokkenheid zo belangrijk is.

Veranderingen jeugdhulpverlening

Op dit moment zijn er verschillende veranderingen gaande in de jeugdhulpverlening (Gravesteyn & Aartsma, 2015). Deze veranderingen hebben als gevolg dat de overheid meer inspanningen verwacht van ouders in het zoeken naar antwoorden en oplossingen in het eigen gezin en omgeving.

Ouders worden in de jeugdwet gezien als actieve participanten in het zoeken van oplossingen en antwoorden. Een professioneel hulpverlener zal zich door de veranderingen in de jeugdzorg meer opstellen als coach dan als iemand die oplossingen aandraagt en verantwoordelijkheden overneemt. Een van de principes van de jeugdwet is dat de ondersteuning en de hulp aan ouders gericht moet zijn op het sterker maken van de eigen kracht van de ouders en jeugdigen. Daarbij moet *‘de verantwoordelijkheid van ouders worden gerespecteerd en zelfs worden versterkt’* (Cardol, 2012 zoals beschreven in Gravesteyn & Aartsma, 2015 p.45).

Aan de andere kant gaat de samenleving meer individualiseren (Liefbroer & Dijkstra, 2007). Nederlanders krijgen het steeds drukker. Vooral gezinnen met thuiswonende kinderen ervaren vaak tijdsdruk. Het komt steeds vaker voor dat beide ouders werken. Ouders en kinderen hebben het drukker met meerdere taken tegelijkertijd. Voor sommige kinderen kan deze haastige levensstijl stress opleveren en zelfs oplopen tot een depressie (Ginsburg, 2007). Zij kunnen een te hoge druk ervaren wat uiteindelijk ook tot somatische klachten kan resulteren.

Nederlanders beginnen ook op steeds latere leeftijd aan kinderen (Liefbroer & Dijkstra, 2007). Hierdoor hebben zij tegelijkertijd de zorg voor hun kleine kinderen en hun eigen (bejaarde) ouders. Vooral moeders zijn minder vaak thuis dan 25 jaar geleden.

Ouderbetrokkenheid

Als gevolg van de individualisering vindt er een verschuiving plaats in de wijze waarop vorm gegeven wordt aan ouderbetrokkenheid binnen scholen en de jeugdhulpverlening.

Ouderbetrokkenheid is een belangrijk onderwerp voor professionals die met jeugdigen werken (Berg & Schaaf, 2009). Voor zowel mensen die werkzaam zijn in het onderwijs als in de zorg en welzijnsector. Zo is er in 2005 een intentieverklaring gemaakt *‘Versterking ouderbetrokkenheid’*. Voor de overheid is ouderbetrokkenheid heel belangrijk omdat dit gericht is op het decentraliseren van overheidsbeleid en het vergroten van de autonomie van

scholen. Ouders kunnen in dit proces ingezet worden om de kwaliteit van het onderwijs mede te garanderen en te verbeteren. Toch blijkt het erg moeilijk om ouderbetrokkenheid vorm en inhoud te geven.

Uit onderzoek blijkt dat er een groot positief effect op de prestaties en ontwikkeling van kinderen waar te nemen is, wanneer ouders een ondersteunende en stimulerende omgeving aanbieden (NJI, n.d.). Alleen communicatie uitwisseling tussen begeleiders en ouders heeft over het algemeen geen effect op de ontwikkeling van het kind. Wanneer ouders thuis ook met het kind spelen, een positieve houding ten opzichte van school hebben, positieve verwachtingen tonen en gesprekken voeren met hun kind zal dit ten goede komen van hun ontwikkeling. Daarbij gaat het er niet alleen om wat ouders doen met hun kind, maar ook hoe zij hun kind stimuleren en ondersteunen: de kwaliteit en inhoud van de ouder-kindinteractie. De gesprekken dienen op hoger ontwikkelingsniveau plaats te vinden dan het kind op dat moment heeft.

Het is belangrijk dat ouders complimenten geven en hun kind niet afwijzen of bekritisieren. Door de betrokkenheid van ouders geloven kinderen meer in hun eigen kwaliteiten, ze hebben meer intrinsieke motivatie en kunnen beter zelfregulerend werken, wat weer positieve invloed heeft op hun schoolprestaties (Deci & Ryan, 2000).

Fasen ouderbetrokkenheid

De Vries (2013) heeft bepaalde theorieën over ouderbetrokkenheid beschreven. Hier kan de jeugdhulpverlening wellicht wat van leren. Daarom wordt dit in het volgende stuk beschreven.

In het boek Ouderbetrokkenheid 3.0 (Vries, 2013) wordt beschreven dat scholen drie fasen van ouderbetrokkenheid doorlopen hebben in de loop der tijd. Ouderbetrokkenheid 1.0 houdt in dat de school de ouders alleen voorziet van informatie. Het gaat hierbij om eenzijdige communicatie waarbij de school de inhoud, vorm en het moment bepaalt. Dit leidt echter niet tot een verhoogde betrokkenheid van de ouders. In een wereld waarin mensen gedwongen worden om te kiezen welke informatie ze tot zich neemt en welke niet werkt een eenzijdige informatiezending niet. Zeker ook omdat de samenleving meer en meer gewend raakt aan snel en interactief communiceren door het toenemende gebruik van social media.

Ouderbetrokkenheid 2.0 houdt in dat de school informatie naar ouders zendt en ouders ook informatie terug kunnen zenden. Er hoeft geen sprake te zijn van werkelijk contact. Een 'reageer hier - knop' is hier een voorbeeld van. Hierbij is echter geen sprake van echt contact en ontmoeting.

Op dit moment wordt gestreefd naar ouderbetrokkenheid 3.0. Dit houdt in dat school en ouders samen zoeken naar informatie en informatie delen met als doel te komen tot een optimale ontwikkeling van de kinderen. De kinderen zitten beter in hun vel wanneer ouders betrokken worden in hun ontwikkeling. Ook heeft het een positief effect op het voorkomen van schooluitval en pesten. Daarnaast helpt ouderbetrokkenheid 3.0 om de goede dingen efficiënt te doen. Dit levert tijd- en energiewinst op voor leraren en ouders! Deze tijd en energie kan gestoken worden in goed onderwijs.

Uit onderzoek blijkt dat ouderbetrokkenheid ook bij residentiële hulp tot positieve resultaten leidt (Sunseri, 2001). In 2001 is aangetoond dat kinderen tussen de 9 en 17 jaar de residentiële instelling vaak succesvol vervroegd verlieten wanneer hun ouders regelmatig op bezoek kwamen. De gestelde hulpdoelen werden vaker door hen bereikt en de hulp werd vaker met succes beëindigd. Daarnaast hadden ze minder behoefte aan intensieve nazorg.

Ook blijkt uit een Nederlands onderzoek dat bij 58 procent van de kinderen met probleemgedrag hun gedrag verbetert wanneer de ouders betrokkenheid tonen (Ploeg & Scholte, 2000). Bij kinderen van wie de ouders niet betrokken waren is dat 32 procent.

Volgens Boethel(2003) heeft ouderbetrokkenheid naast invloed op schoolprestaties ook invloed op de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen (Boethel, 2003). Zoals het gedrag van kinderen, hun motivatie en sociale competenties.

Uit veel onderzoeken blijkt dus dat wanneer ouders betrokken zijn bij hun kind dit zeer positieve effecten heeft op hun ontwikkeling (Geurts, 2010). Het leidt tot betere resultaten, bij residentiële instellingen tot een vervroegd en succesvol vertrek, minder behoefte aan intensieve nazorg en beter behaalde doelstellingen.

Zoals eerder aangegeven zijn de overheid en scholen er volop mee bezig om ouders meer bij het onderwijs te betrekken (Vries, 2015). Hier is sinds 2009 zeker verbetering in te zien, maar de overheid vindt dit nog niet genoeg. Hier zijn enkele oorzaken voor te noemen volgens De Vries(2015):

- Ouders worden nu vaker uitgenodigd voor ouderbijeenkomsten, maar zien vaak het verschil niet tussen de verschillende bijeenkomsten waar ze voor uitgenodigd worden. Het is onduidelijk waar nu welke ouderbijeenkomst voor dient. Zij vinden het dan te veel worden om daar steeds tijd voor in te ruimen.
- Veel scholen klagen over de mate van emotionele betrokkenheid van ouders. Zij vinden dat de ouders te dichtbij komen. Ouders maken bijvoorbeeld opmerkingen tegen hun kind als “ *Ik maak nu jouw juf ook van dichtbij mee, jongen. Ik snap dat je haar niet leuk vindt* ” (Vries, 2013, p. 7).

In het volgende stuk zal de organisatie beschreven worden waar het onderzoek voor wordt uitgevoerd. Hierin wordt ingegaan op de visie en er wordt een link gelegd tussen de organisatie en ouderbetrokkenheid.

Wat is instelling X?

Instelling X werd ontwikkeld met als doel om leerachterstanden op een heel andere manier aan te gaan pakken (Playing for Success Eindhoven, n.d.)& (Playing for Success, n.d.).

De organisatie biedt maatwerk op individueel en groepsniveau. Dit houdt in dat de activiteiten afgestemd worden op de individuele kinderen en op de groepsdynamiek.

De basisgedachte is het oplossingsgericht werken. Dit houdt in dat alle interventies toekomst- en oplossingsgericht zijn in plaats van gericht op het verleden en diens problemen. Er wordt gekeken naar mogelijkheden en kwaliteiten in plaats van naar problemen. Het kind is expert over zijn/haar leven en toekomst. Het programma telt 11 bijeenkomsten plus een afsluitende diploma-uitreiking.

De doelgroep zijn kinderen tussen de negen en twaalf jaar oud met een gemiddeld cognitief functioneren en sociaal-emotionele problemen. De kinderen zitten in groep zes tot en met acht van het basisonderwijs. Daarnaast wordt er ook maatwerk geboden aan klassen uit het speciaal basis- en middelbaar onderwijs en leerlingen van een NT2 school.

Alle kinderen die bij instelling X komen, lopen op school tijdelijk wat achter om sociaal-emotionele redenen. Er komt bij hen niet uit wat erin zit. Kinderen zijn van nature gemotiveerd om te leren. Door negatieve leerervaringen kan die motivatie verminderen en dit kan resulteren in een verkeerd zelfbeeld.

Bij instelling X wordt geprobeerd gedurende het hele programma hen te helpen in het verbeteren van hun motivatie en zelfvertrouwen. Door zoveel mogelijk positieve leerervaringen groeit hun motivatie en hierdoor

worden ook hun schoolprestaties beter. De kinderen worden uitgedaagd, gestimuleerd en geprikkeld tot betere prestaties. Zo kunnen zij ontdekken dat ze wel kunnen leren en dat leren ook nog leuk is.

Ouderbetrokkenheid bij instelling X

Instelling X is al enige tijd bezig met het vergroten van de ouderbetrokkenheid. Zo is er in januari 2016 een nieuw digitaal ouderportaal geïmplementeerd. Hierdoor kunnen ouders ook thuis 24/7 inloggen op de website en de ontwikkeling van hun kind(eren) bekijken. Dit concept is geïmplementeerd omdat ouders en scholen aangaven dat zij handelingsverlegen waren gedurende het traject. Pas wanneer het traject afgelopen was, kregen zij de handvatten (actiepunten) hoe de begeleiders hun kind hadden begeleid. Met het invoeren van dit digitale ouderportaal wordt hen gedurende het traject deze handvatten al geboden en kunnen zij in de thuissituatie hier zelf al mee aan de slag.

Het is echter nog onduidelijk of ouders dit ook echt doen en zo ja, wat zij hier vervolgens mee doen.

Ook is er een groot verschil in ouders op te merken wat betreft het brengen en ophalen van hun kind. Veel ouders komen hun kind ophalen en nemen de tijd om samen met het kind te bespreken wat hij/zij die bijeenkomst heeft gedaan, wat zijn/haar stapje was en wat hij/zij geleerd heeft. Echter zijn er ook ouders die alleen hun kind op komen halen en direct naar huis gaan.

Ouderbetrokkenheid staat hoog boven aan het lijstje bij Instelling X, mede omdat dit een van de redenen is dat zij subsidie krijgen van de gemeente. Een voorwaarde voor deze subsidie is dan ook dat zij er van alles aan doen om de ouderbetrokkenheid hoog te houden.

Instelling X wil ook bijdragen aan betere jeugdhulpverlening. Dit willen zij mede doen door de ouderbetrokkenheid te vergroten. Dit omdat uit vele onderzoeken is gebleken dat dit positieve effecten heeft op de ontwikkeling van kinderen.

Professionals en ouderbetrokkenheid

Veel professionals hebben moeite om met ouders samen te werken, vooral als de ouders laagopgeleid zijn en/of beperkt Nederlands spreken (Leeuwen, 2013). Sommige professionals geven het op als de resultaten tegenvallen. Ze denken dat de ouders niet gemotiveerd zijn. Toch willen de meeste ouders het beste voor hun kind en willen ze zich er graag voor inzetten. Een probleem wat vaak voor komt is dat ouders, vanwege hun taalbarrière of schoolachtergrond, moeite hebben met het taalgebruik van de professionals. De ouders begrijpen vaak niet wat er van hen wordt verwacht of wat de professionals met hun kind doen. Deze ouders zullen vaker een afwachtende en afstandelijke houding aannemen. Dit heeft vaak als gevolg dat zij niet aanwezig zijn bij een geplande afspraak bijvoorbeeld. In dit geval is het goed als de professional zijn taalgebruik aanpast. Uit cijfers blijkt dat ruim 25% van de Nederlanders moeite heeft om de informatie en de communicatie met de zorg te begrijpen. Vaak is aan het gezicht van de ouders al waar te nemen wanneer de communicatie niet begrepen wordt. Als professional is het dus belangrijk om goed op de non-verbale communicatie te letten wanneer informatie overgebracht wordt. Andere oorzaken waardoor de communicatie en samenwerking tussen ouders en professional vaak moeizaam verlopen zijn onder andere een moeizame relatie tussen allochtone kinderen en professionals en de onwetendheid met betrekking tot de sociale kaart (Jong, 2015). Bij migrantenouders is relatief meer sprake van 'onder-signalering' van problemen bij hun kinderen. Veel ouders horen spookverhalen over de hulpverlening zoals dat hulpverlenende instanties vooral veroordelend, weinig begripvol of meelevend zijn. Dit houdt hen tegen om hun op te zoeken.

Wanneer kinderen van ouders die beperkt Nederlands spreken en/of laagopgeleid zijn eenmaal aan een traject in de jeugdhulpverlening zijn gestart hebben deze ouders vaak schroom om naar de hulpverleners toe te stappen (Leeuwen, 2013). Zij zijn angstig om niet begrepen te worden. Het is dan van belang dat de hulpverleners een uitnodigende en proactieve houding aannemen.

Voor veel professionals is het lastig om een goede balans te vinden tussen vraaggericht werken en verantwoord beslissen over de beste hulp voor een hulpbehoevend kind en/of gezin (Bartelink, 2011). Ze zijn bang om de gezinnen kwijt te raken wanneer zij beslissingen nemen op basis van hun professionaliteit. Aan de andere kant zijn de hulpverleners bang dat wanneer ze vraaggericht te werk gaan dat het neer komt op: u vraagt, wij draaien. Het beste is de middenweg te kiezen: door kennis te delen en oplossingsgericht te werken kunnen hulpverleners er samen uit komen met de ouders en kinderen. Het is belangrijk dat er op een goede manier een besluit wordt genomen. Dit vraagt een professionele werkwijze van de hulpverlener. Zij dienen hun keuzes te baseren op wetenschappelijke of praktijkkennis over 'wat werkt' en dat zij de ouders en kinderen hierin betrekken. Ouders en kinderen zijn gemotiveerder wanneer hulpverleners hen in het proces betrekken en de kans van slagen is groter.

Uit deze probleemanalyse komt een duidelijk probleem naar voren. Deze is beschreven in paragraaf 1.2 de probleemstelling.

1.2 Probleemstelling (+ verificatie)

Er zijn allerlei veranderingen in de jeugdhulp gaande. Zo worden er tegenwoordig meer inspanningen vanuit ouders verwacht om op zoek te gaan naar oplossingen. Daarentegen gaat de samenleving steeds meer individualiseren. Ouders krijgen het steeds drukker en besteden daardoor minder tijd aan ouderbetrokkenheid waardoor zij dit op een andere manier vorm geven. Het is een belangrijk onderwerp voor de overheid omdat ouderbetrokkenheid positieve effecten blijkt te hebben op de ontwikkeling van kinderen. Echter hebben veel professionals moeite om met ouders samen te werken, vooral als de ouders laagopgeleid zijn en/of beperkt Nederlands spreken.

Instelling X heeft in januari 2016 een digitaal ouderportaal geïmplementeerd. De verandering heeft zo recent plaatsgevonden dat nog onvoldoende duidelijk is in welke mate de ouders betrokken zijn en wat verbeterpunten zijn.

Verificatie vanuit de praktijk

Op woensdag 24 februari 2016 heeft er in het leercentrum van instelling X een gesprek plaats gevonden met mevrouw B. Zij is centrumdocent en tevens centrummanager van instelling X. Zij zegt dat ze het probleem herkent. Zij geeft aan dat het onvoldoende duidelijk is wat ouders thuis doen met hun kind. Bij instelling X kunnen ze digitaal zien of ouders inloggen maar het is onduidelijk of zij hier thuis vervolgens wat mee doen en of ouders hier nog handvatten bij nodig hebben. Omdat het digitale ouderportaal nog zo nieuw is valt er nog veel te onderzoeken over hoe de ervaringen van ouders met dit ouderportaal zijn. Het onderzoek kan dus zeer nuttig zijn voor de organisatie.

Verificatie vanuit onderzoeken

Uit verschillende onderzoeken komt naar voren dat de ouderbetrokkenheid erg belangrijk is voor de ontwikkeling van de kinderen. Zo zegt Gunster dat wanneer je samenwerkt met de ouders, als bondgenoten, dit positieve effecten heeft op de ontwikkeling van de kinderen (Vries, 2013).

Toch verloopt de relatie met ouders niet altijd even soepel (Bakker & Dennessen, 2009).

Oorzaken hiervan kunnen zijn dat ouders onvoldoende of te laat betrokken worden bij de aanpak, zij niet weten waar ze hulp kunnen vinden en hoe het 'systeem werkt of bij migrantenouders is relatief meer sprake van 'onder-signalering' van problemen bij hun kinderen (Jong, 2015).

1.3 Onderzoeksdoelstelling

Aan de hand van dit onderzoek wordt kennis en inzicht verworven over hoe de begeleiding van instelling X gedurende het traject de ouderbetrokkenheid kan optimaliseren. Op basis hiervan worden aanbevelingen gedaan aan instelling X om handvatten te bieden aan de begeleiders bij instelling X.

1.4 Hoofdvraag en deelvragen

Hoe kan instelling X de ouderbetrokkenheid gedurende het traject optimaliseren?

- Wat doet instelling X op dit moment aan ouderbetrokkenheid?
- Welke positieve en negatieve ervaringen hebben ouders met betrekking tot ouderbetrokkenheid en wat hebben zij nodig?
- Welke ondersteuning hebben de begeleiders van instelling X nodig met betrekking tot ouderbetrokkenheid?

1.5 Begripsafbakening

In deze paragraaf worden de belangrijkste begrippen achtereenvolgens gedefinieerd zodat hier geen verwarring over kan ontstaan.

Begeleiding

In dit onderzoek wordt met de begeleiding de centrumdocenten en stagiaires bedoeld binnen instelling X. De stagiaires komen van verschillende opleidingen. Een aantal volgen SPW (MBO) en enkelen Pedagogiek, SPH en Sociale Studies (HBO). De centrumdocenten zijn afgestudeerd aan de PABO, Pedagogiek en Sociale Studies en een centrumdocent is aan het afstuderen bij SPH.

Ouderbetrokkenheid

In dit onderzoek wordt uitgegaan van het begrip *ouderbetrokkenheid* omdat bij ouderbetrokkenheid de ouders een gedeelde verantwoordelijkheid voelen voor de ontwikkeling van hun kind (Bakker & Dennessen, 2009). Dat is de visie van waaruit dit onderzoek wordt verricht.

Ouderbetrokkenheid houdt in dat ouders hun kind ondersteunen, belangstelling in hen tonen en aanmoedigen hun best te doen.

Ouders

In dit onderzoek wordt met ouders alle meerderjarige opvoeders bedoeld. De juridische ouder van een kind is: de vrouw uit wie het kind geboren is, de man of vrouw die het kind geadopteerd heeft, de man met wie de moeder getrouwd is, de man die het kind erkent, de man van wie het vaderschap gerechtelijk is vastgesteld of na vaderschapsactie (Bunthof & Visscher, 2009).

Jeugdhulpverlening

In dit onderzoek wordt met de jeugdhulpverlening alle instanties en instellingen bedoeld die hulp bieden aan kinderen en/of jongeren. Dit kan zijn om hen te beschermen, op te vangen, te begeleiden of hen te helpen om bepaalde doelen te behalen (Jeugdhulp, n.d.).

Instelling X

Instelling X is een stichting waar kinderen tussen acht en veertien jaar een programma volgen bij een unieke locatie zoals bijvoorbeeld een voetbalstadion (Playing for Success, n.d.). Door sociaal-emotionele redenen lopen deze kinderen achter op school. Door spelenderwijs aan hun zelfvertrouwen te werken ervaren zij dat zij ook kwaliteiten hebben en dat leren ook leuk kan zijn.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

In het vorige hoofdstuk is de aanleiding van deze scriptie beschreven. Vanuit de probleemanalyse en hoofd- en deelvragen wordt in dit hoofdstuk het theoretisch kader belicht. Er komen verschillende invalshoeken aan bod zoals systeemgericht werken en het voeren van oudergesprekken. In paragraaf 2.1 wordt ingegaan op systeemgericht werken. In paragraaf 2.2 op de effecten van ouderbetrokkenheid. In paragraaf 2.3 de activiteiten bij ouderbetrokkenheid, in paragraaf 2.4 de typen ouders, in paragraaf 2.5 wordt beschreven wat belangrijk is bij het voeren van oudergesprekken en in paragraaf 2.6 wat werkt met ouderbetrokkenheid. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een samenvatting.

2.1 Systeemgericht werken

Binnen dit onderzoek over ouderbetrokkenheid wordt het systeem betrokken, namelijk de ouders van de kinderen die bij instelling X een traject volgen. Daarom is de systeemtheorie van belang. Een kind leeft in verschillende systemen, waaronder het gezinssysteem (Nabuurs, 2013). Het is belangrijk om ouders en/of familie en/of mensen uit het netwerk van het kind te laten participeren in de begeleiding van het kind om er zo voor te zorgen dat de begeleiding het best tot zijn recht komt. Dit kan een positief effect hebben op de ontwikkeling van het kind. Hieronder wordt uitgebreider ingegaan op de verschillende systemen; het subsysteem, het suprafamiliare systeem en de omgeving als systeem.

Binnen de Algemene systeemtheorie worden alle levende wezens gezien als open systemen (Nabuurs, 2013). Hiermee wordt bedoeld dat zij in open verbinding staan met hun omgeving. Open systemen hebben continu interactie met hun omgeving. Er is sprake van wederkerigheid in de relatie. De omgeving kan het individuele systeem beïnvloeden, maar het individuele systeem beïnvloedt ook de omgeving. Systeemgericht werken houdt onder andere in dat de omgeving circulair is; een proces van informatie tot je nemen(input), deze informatie verwerken in het systeem(throughput) en dit vervolgens uitwisselen met de omgeving (output). Er vindt continu een wisselwerking tussen systeem en omgeving plaats.

Tegenover open systemen staan de gesloten systemen. Hierbij is er geen sprake van uitwisseling met de omgeving. Het is mogelijk dat open systemen steeds meer gesloten raken. Dan neemt de uitwisseling met de omgeving af.

Kennis van, en aandacht voor, het gezin is essentieel voor sociaal werkers. Vaak houden hulpvragen namelijk direct verband met het gezin. Gezinsleden beïnvloeden het kind maar ook andersom. Toch houdt systeemgericht werken niet per direct in dat er met het hele gezin en/of omgeving wordt samenwerkt. Het is meer een visie van waaruit er naar het kind en zijn omgeving gekeken wordt. Het is een manier van werken wat uitgaat van systeemtheoretische principes zoals communicatie, wederkerigheid, regels, rollen, interacties, (gezins)functies enzovoorts.

Ook wanneer iemand geen specifieke diagnose heeft is het belangrijk om het individu met de omgeving aan elkaar te koppelen (Pont, 2016). Problemen in het systeem hebben ook invloed op de ontwikkeling van het individu. Het probleem kan bijvoorbeeld niet bij het kind zelf liggen maar hij is symptoomdrager van een gezin dat uit balans is geraakt. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij kinderen waarbij de ouders in scheiding liggen of gescheiden zijn. De systeemtheorie geeft handvatten aan hulpverleners hoe zij deze hulp vorm kunnen geven.

Het subsysteem

Een subsysteem bestaat uit twee personen (Nabuurs, 2013). Binnen een gezin heb je de volgende subsystemen: ouder/opvoeder, partners, kinderen. Vroeger woonden er vaak drie generaties in één huishouden. De grootouders zijn dan ook een subsysteem. Wanneer ouders gescheiden zijn en vervolgens een nieuw samengesteld gezin vormen kunnen de kinderen van de biologische ouders gezien worden als aparte subsystemen.

Het suprafamiliare systeem

Onder het suprafamiliare systeem vallen de bloedverwanten tot in de derde lijn (Nabuurs, 2013). Het kan opgebouwd zijn uit verschillende gezinssystemen en individuele systemen. Het gaat binnen de familie als systeem niet om de verschillende gezinssystemen en individuen maar om de doelgerichte betrekkingen tussen deze systemen.

Familie kan een positieve bijdrage leveren aan het individu en het hulpverleningsproces. Elke familie kent zijn eigen geschiedenis, belevingen en gevoelens van recht en onrecht. Een hulpverlener moet niet op zoek gaan naar dé waarheid. Het is belangrijk om te werken vanuit een meerzijdige partijdigheid en elkaars waarheden te respecteren.

De laatste jaren is de rol van de familie erg aan het veranderen in de jeugdhulpverlening (De Winter, 2008 zoals beschreven in Gravesteyn en Aartsma 2015). Vroeger had de familie meer een buitenspelpositie met een rol aan de zijlijn maar de familie wordt steeds actiever betrokken in het proces. Ouders, jongeren en buurtbewoners, maar ook familieleden, leraren en sportinstructeurs. Mensen moeten steeds meer bereid zijn om verantwoordelijkheden met betrekking tot het opgroeien en opvoeden van kinderen met elkaar te delen in hun eigen sociale netwerken.

De omgeving als systeem

Met de omgeving worden alle interne en externe factoren of invloeden die het gezin kan omgeven bedoeld (Nabuurs, 2013).

Bij de omgeving als systeem wordt ingezoomd op hoe iemand woont, hoe het huis eruit ziet, wat voor buurt het is, en welke band zij hebben met kennissen, vrienden collega's enzovoorts. Dit kan een beeld geven over eventuele steunbronnen of juist stressfactoren. Mensen uit de omgeving kunnen een belangrijke bijdrage leveren in het hulpverleningsproces.

Systeemgericht werken in de jeugdhulpverlening

De sociaal werker richt zich steeds meer op alle bovengenoemde systemen. Er is geen vaste volgorde of rangorde. Het is situatieafhankelijk waar de sociaal werker begint.

Om systeemgericht te werken, moeten ouders en begeleiders van instelling X samenwerken. Daarom is het van belang om in het theoretisch kader verder in te gaan op de effecten van ouderbetrokkenheid, de activiteiten bij ouderbetrokkenheid, de verschillende typen ouders en hoe de professional in gesprek kan gaan met ouders.

2.2 Effecten ouderbetrokkenheid

De meeste studies wijzen uit dat ouderbetrokkenheid vooral positieve effecten kent (Prins, Rooijen, & Wienke, 2013). Door de betrokkenheid van ouders geloven kinderen meer in hun eigen kwaliteiten, hebben ze meer intrinsieke motivatie en ze kunnen beter zelfregulerend werken, wat weer positieve invloed heeft op hun schoolprestaties (Deci & Ryan, 2000). Echter wijzen enkele studies uit dat er ook negatieve effecten aan hangen

(Prins et al., 2013). Bijvoorbeeld als ouders hun kinderen thuis helpen met schoolwerk, wil dit niet betekenen dat dit altijd een positief resultaat heeft. Kinderen kunnen hierdoor een toenemende druk van presteren ervaren en ouders bieden mogelijk alleen oplossingsgerichte hulp in plaats van rekening te houden met het leerproces van het kind. Daarnaast zijn ouders niet altijd goed in staat om leermomenten te herkennen en te benutten tijdens de contacten met hun kinderen, zeker als ze zelf weinig leerervaring hebben.

Ook is het mogelijk dat ouders de instructietechnieken anders overbrengen naar de kinderen. Breuken bijvoorbeeld kunnen op verschillende manieren uitgelegd worden. Dit kan verwarrend zijn voor het kind.

2.3 De activiteiten bij ouderbetrokkenheid

Er zijn verschillende manieren hoe ouders betrokken kunnen zijn.

- Parenting: de basisvoorwaarden van ouders zoals zorgen voor de gezondheid en veiligheid van het kind en een goed pedagogisch klimaat.
- Communicating: de communicatie tussen school en ouders. Ouders dienen ook op de hoogte gehouden te worden over bijvoorbeeld de voortgang van het kind en de mogelijkheid hebben om te kunnen reageren.
- Volunteering: het verrichten van vrijwilligerswerk. Ze kunnen bijvoorbeeld ondersteunen bij buiten activiteiten of praktische klusjes. Op deze manier kunnen ouders onder andere leren om ook thuis schoolse activiteiten te ondernemen.
- Learning at home: het ondersteunen van de kinderen bij het schoolwerk thuis. Het is van belang dat ouders hier voor open staan omdat ze zo de ontwikkeling van hun kind kunnen bevorderen (NJI, n.d.) & (Dekker, 2013).

Ouderbetrokkenheid in de thuissituatie blijkt de meest effectieve vorm (Prins et al., 2013). Ouders dienen een ondersteunend en stimulerend gezinsklimaat aan te bieden. Uit onderzoek blijkt dat het effect van ouderbetrokkenheid op de ontwikkeling van kinderen in de basisschoolleeftijd groter is dan het effect dat wordt veroorzaakt door het verschil in de kwaliteit van scholen. Dit geldt voor alle leeftijdsgroepen, maar het effect is sterker op jongere leeftijd.

Op een basisschool in Zaandam hebben ze een proef gedaan om de ouderbetrokkenheid te vergroten middels social media (Prins et al., 2013). Zij hebben een Facebookpagina aangemaakt waarop ouders vragen kunnen stellen en ervaringen kunnen uitwisselen. Ook kunnen zij er foto's en video's op plaatsen of zichzelf aanmelden voor activiteiten. Het doel van de Facebookpagina is een beter contact tussen ouders te creëren en zorgen voor meer vrijwilligers op school. Het resulteerde in een hechtere band tussen de ouders en meer betrokkenheid met elkaar en de school. Dankzij de foto's en berichten is iedereen sneller op de hoogte. Ook instelling X heeft een Facebookpagina. Hierop worden elke dag foto's geplaatst met een korte beschrijving van die bijeenkomst en hier worden ook belangrijke zaken op geplaatst. Volgens Matthijssen (2011) is het gebruik van social media een gemakkelijkere manier van communiceren met ouders maar absoluut geen vervanger voor directe communicatie (Matthijssen, 2011). Deze manier van communiceren kan wel aanzetten tot direct contact.

2.4 Typen ouders

In het kader van ouderbetrokkenheid is er de afgelopen jaren een aantal typen ouders bedacht (Prins et al., 2013). Dit om beter aan te kunnen sluiten bij de verschillende ouders als hulpverlener of leerkracht zijnde. Dit stuitte op

veel weerstand, omdat de ouders in hokjes werden geplaatst. Toch is het belangrijk om kennis van de verschillende typen ouders te hebben om de ouderbetrokkenheid te kunnen vergroten. Door het herkennen van de verschillende typen ouders kan de begeleiding en de benadering erop afgestemd worden. Er zijn zes typen ouders te onderscheiden (Wolf, 2006):

- Niet meewerkende ouders: ouders hebben wel de intentie om mee te werken maar doen dit niet. Ze vinden het lastig om de verantwoordelijkheid op zich te nemen. Zij nemen zich van alles voor, maar voeren deze vervolgens niet uit. Het kan zijn dat deze ouders onzeker zijn, dat ze zich te weinig geschoold voelen om hun kind te kunnen ondersteunen. Ook kan het liggen aan de thuissituatie. Misschien hebben de ouders het erg druk. Ze gaan er vanuit dat school er is voor de opleiding van hun kind. Tevens kan het ook wijzen op een slecht contact tussen ouders en leraar.
- Overbezorgde ouders: de ouders zijn overbezorgd over het kind. Zij laten hun kind niet los en willen het beschermen voor alle gevaren. Het kan zijn dat de ouders zelf een hoog gevoel van kwetsbaarheid van het bestaan voelen. Sommige ouders zijn hierdoor enorm bang en zijn overdreven zorgzaam voor hun kind.
- Vermijdende ouders: ouders vermijden het contact met school/instelling om het probleem van het kind niet te hoeven zien. Zij tonen heel weinig initiatief. Vaak hebben zij zelf ook negatieve ervaringen met school/hulpverlening. Het kan zijn dat zij zich onvoldoende geïnformeerd voelen om in gesprek te gaan met de leraar/hulpverlener. Zij schamen zich hiervoor, zijn bang om een rare vraag te stellen of dat ze het antwoord niet begrijpen.
- Verwaarlozende ouders: de ouders geven het kind weinig aandacht. Het kind ziet er moe en onverzorgd uit. Een oorzaak kan de levensstijl van de ouder zijn. De ouder kan drugs- of alcoholverslaafd zijn, handelingsverlegen zijn in het opvoeden of onvolwassen gedrag vertonen. De kinderen kunnen hierdoor totaal hun eigen gang gaan en niet rekenen op de zorg, tijd en aandacht die zij nodig hebben. Vaak hebben ouders het al druk genoeg met zichzelf en bijbehorende problemen. De kinderen komen op de tweede plaats.
- Perfectionistische ouders: deze ouders willen heel erg betrokken zijn. Meestal komt dit door de persoonlijkheid van de ouder zelf. Het perfectionisme heeft negatieve gevolgen voor het kind, zeker wanneer het minder presteert dan ouders verwachten.
- Ontevreden ouders: deze ouders zijn vaak erg vijandig ten op zichte van leerkrachten. Zij beschuldigen de leerkracht van vanalles en zijn erg ontevreden. Een oorzaak voor dit gedrag kunnen eigen negatieve ervaringen met beroepskrachten zijn of bezorgdheid over de toekomst van hun kind.
- Met elkaar ruziemakende ouders: deze ouders maken ruzie in het bijzijn van de leerkracht. Een gesprek met de leerkracht kan gebruikt worden om onderliggende meningsverschillen in aanwezigheid van iemand anders ter sprake te brengen. Vaak is dit het geval bij gescheiden ouders. Zij kunnen sterk van mening verschillen over hoe met hun kind om te gaan.

Om ouderbetrokkenheid te vergroten is het van belang om te weten met wat voor type ouder de hulpverlener te maken heeft. Hierdoor kan beter aangesloten worden op de behoeften van ouders.

2.5 Oudergesprekken

In de vorige paragraaf zijn de typen ouders besproken. Wanneer de sociaal werker weet met wat voor type ouder het te maken heeft wordt nu een ander belangrijk aspect besproken; het voeren van oudergesprekken.

Een van de belangrijke aspecten van ouderbetrokkenheid is het voeren van oudergesprekken. Ook bij instelling X is dit een van de manieren hoe ouders erbij worden betrokken. Een goede basishouding tijdens het voeren van oudergesprekken is hierbij van belang (Bijleveld, 2012). Uit onderzoek blijkt namelijk dat 90% van de communicatie non-verbaal gebeurt.

Een goede basishouding kent drie hoofdpunten in: echtheid(1), respect(2) en luisteren(3).

Echtheid(1)

Het is belangrijk dat je houding en boodschap congruent zijn, dat het dus met elkaar overeen komt (Bijleveld, 2012). Als er sprake is van incongruentie kan degene die de boodschap ontvangt geïrriteerd raken omdat er twee boodschappen via verschillende kanalen overkomen en deze duiden twee verschillende richtingen aan. Echtheid is belangrijker dan de inhoudelijke boodschap omdat steeds meer vertrouwd wordt op de non-verbale signalen. Het is goed om je bewust te zijn van je uitstraling.

Respect(2)

Met respect wordt bedoeld dat er eerbied en waardering is voor de ander (Bijleveld, 2012). Daarbij wordt er rekening gehouden met verschillen zoals ras, religie, afkomst en status. Respect gaat over gevoelens. Hiervoor is inlevingsvermogen nodig. In gesprek met ouders is het belangrijk om erachter te zien te komen wat ‘erachter’ zit. Dit kan helpen in de eigen houding ten opzichte van de ouders.

Luisteren(3)

Vaak heeft de professional de neiging om van alles in te gaan vullen (Bijleveld, 2012). Professionals hebben vaak al een idee wat er mis is en hebben dan de neiging om ouders te overtuigen van hun idee en oplossing. Een goede luisterhouding is essentieel om goed samen te kunnen werken met ouders. Wanneer ouders een passieve rol hebben, alleen luisteren, is er weinig sprake van actieve betrokkenheid. Juist wanneer de professional luistert worden de ouders geactiveerd en krijgen ze een actieve rol. Zo komen ouders er ook achter in hoeverre hun ideeën en opvattingen aansluiten bij die van de professional. Een handig ezelsbruggetje voor een goede luisterhouding is luisteren, samenvatten en doorvragen(LSD).

Door naast het luisteren ook samen te vatten en door te vragen toon je dat je actief luistert en meer wilt weten over wat de ouder te vertellen heeft. Af en toe knikken of glimlachen kan hierbij ook helpen.

Zeker wanneer de professional te maken heeft met een ouder die beperkt Nederlands spreekt is het belangrijk om op de non-verbale communicatie te letten (Leeuwen, 2013). Vaak is al aan de non-verbale communicatie te zien wanneer een ouder de informatie niet begrepen wordt. Het is dan belangrijk als professional om hier op in te spelen en het eventueel nog eens uit te leggen. Duidelijkheid is erg belangrijk om ouders betrokken te houden. Wanneer er bijvoorbeeld een brief verzonden wordt naar een ouder die beperkt Nederlands spreekt en/of leest wees hierin dan kort en krachtig. Zet enkel en alleen de belangrijke elementen in de brief en schrijf in korte zinnen.

2.6 Wat werkt met ouderbetrokkenheid?

De Parent Teacher Association in Amerika heeft zes standaarden voor effectieve ouderbetrokkenheid ontwikkeld (Vries, 2013). De standaarden zijn:

1. Alle gezinnen/ouders zijn welkom. Ze worden actief betrokken bij de school, voelen zich welkom en gewaardeerd. Ze worden verbonden met elkaar en met het schoolteam. Ook worden ze op de hoogte gehouden van wat de kinderen doen en leren in de klas.

2. Effectief communiceren. Ouders en school zijn verplicht om geregeld met elkaar te communiceren over de leerresultaten van de kinderen. Dit moet gebeuren op een gelijkwaardige manier.
3. Ondersteun leerlingresultaten. Ouders en school werken samen om de ontwikkeling van het kind te ondersteunen. Dit gebeurt thuis en op school met als resultaat dat de kennis en vaardigheden voor ouders en leerkrachten worden uitgebreid.
4. Opkomen voor ieder kind. Ouders moeten niet alleen voor hun eigen kind opkomen maar ook voor dat van een ander. Alle kinderen moeten eerlijk behandeld worden en de kans krijgen om optimaal succes te boeken.
5. Gelijkwaardigheid in besluitvorming. Ouders en school ontwikkelen samen het beleid en het curriculum. Zij zijn ook samen verantwoordelijk voor een goede communicatie en besluitvorming. Hierbij zijn zij gelijkwaardige partners.
6. School en ouders werken samen met de omgeving. Het doel hiervan is dat zij ontwikkelingsmogelijkheden van de kinderen vergroten. Ouders en school leren hun verantwoordelijkheden te nemen als burger en hierdoor participeren zij in de maatschappij.

2.7 Samenvatting:

Als sociaal werker is het belangrijk om ook te kijken naar het systeem van het individu. Soms is het belangrijk om ook aandacht aan het subsysteem, familiale systeem of de omgeving te besteden.

Ouderbetrokkenheid kent veel positieve effecten op de ontwikkeling van het kind zowel cognitief als sociaal-emotioneel. Echter, ouderbetrokkenheid kan thuis ook negatieve effecten hebben. Het kan verwarring bij het kind opleveren of het kind ervaart een te hoge prestatiedruk.

Het is belangrijk dat hulpverleners en ouders goed samenwerken en elkaar echt als gelijkwaardig zien. Daarnaast werken zij niet alleen samen, maar ook met de omgeving. Ouders kunnen verschillende activiteiten ondernemen wat betreft ouderbetrokkenheid maar alles met als doel een optimale ontwikkeling voor de kinderen. Om echt goed samen te werken is het belangrijk om te weten welke typen ouders er zijn en hoe je op een goede manier kunt communiceren.

Al deze theorieën vormen een belangrijke basis voor het opzetten van het onderzoek binnen Instelling X.

Hoofdstuk 3: Methodologie

In dit hoofdstuk wordt de wijze van onderzoek beschreven, de onderzoekspopulatie en hoe de data wordt geanalyseerd. In paragraaf 3.1 komen de onderzoekspopulatie en de steekproef aan bod. In paragraaf 3.2 de dataverzamelmethode, in paragraaf 3.3 het meetinstrument en in paragraaf 3.4 wordt de data-analyse beschreven.

3.1 Onderzoekspopulatie en steekproef

In veel onderzoeken zijn personen de belangrijkste bron van data en informatie (Verschuren & Doorewaard, 2007). Hier zijn twee redenen voor:

- Personen kunnen een grote diversiteit aan informatie verschaffen, zowel individueel als in groepsverband.
- Deze informatie kan op een relatief snelle wijze verkregen worden.

Wanneer iemand informatie over zichzelf geeft wordt dit een respondent genoemd (Verschuren & Doorewaard, 2007). In dit onderzoek wordt gesproken over respondenten omdat zij informatie over zichzelf geven. Er is voor dit onderzoek gekozen om ouders en een centrumdocent te interviewen. Er is voor ouders gekozen omdat zij informatie kunnen verschaffen over hoe hun ervaringen zijn wat betreft ouderbetrokkenheid vanuit instelling X en zij kunnen antwoord geven op de vraag wat zij nog nodig hebben. Er is gekozen voor een centrumdocent omdat zij informatie kan geven over hoe instelling X de ouders erbij probeert te betrekken, welke activiteiten zij hiervoor uitvoeren en welke ondersteuning zij hierbij nodig hebben.

Kenmerken en selectiecriteria

Met de onderzoekspopulatie worden alle onderzoekseenheden waarop het onderzoek betrekking heeft bedoeld (Baarda, 2001). De onderzoekspopulatie van dit onderzoek is heel divers. Deze bestaat uit ongeveer 160 ouders van kinderen die een programma hebben gevolgd bij instelling X. De leeftijden verschillen tussen de 30 en 50 jaar. Ongeveer 30% is allochtoon en ongeveer 1/3 van de ouders zijn gescheiden.

De respondenten zijn persoonlijk gevraagd om deel te nemen aan het interview.

De drie centrumdocenten binnen de organisatie zijn in de leeftijd van 26 tot en met 36 jaar. Eén is afgestudeerd aan de PABO(36 jr.), één aan de opleiding Pedagogiek en Sociale Studies(34 jr.) en één is momenteel bezig met afstuderen bij SPH(26 jr.). Deze populatie bestaat uit twee mannen en een vrouw.

Steekproef

Vanwege onvoldoende tijd is niet de gehele populatie (alle ouders en centrumdocenten) geïnterviewd. Hier is een keuze in gemaakt, dit wordt een steekproef genoemd.

In dit onderzoek is de selecte steekproef toegepast. Bij de selecte steekproef is het onbekend welke eenheden in de steekproef terecht komen (Baarda, 2009). De eenheden hebben hierbij een ongelijke of onbekende kans om in de steekproef terecht te komen. Deze manier wordt vaak toegepast bij een kwalitatief onderzoek. De respondenten zijn gekozen op theoretische overwegingen en om er voor te zorgen dat er diversiteit ontstaat in de onderzoeksresultaten. Zo is er gekeken naar allochtonen en autochtonen ouders. Er is eerst een voorstel geweest om ook te selecteren op financiële achtergrond maar dit is achterwege gelaten vanwege de betrouwbaarheid. Zo

zou de populatie te divers worden. Er is gekozen voor allochtonen en autochtonen ouders omdat er verwacht werd dat er tussen de verschillende culturen ook verschillende mate van ouderbetrokkenheid waar te nemen was. Daarnaast is in de theorie te lezen dat allochtonen ouders vaker moeite hebben met ouderbetrokkenheid door het taalgebrek (Leeuwen, 2013).

Er is voor maar één centrumdocent gekozen omdat er verwacht werd dat alle drie de centrumdocenten ongeveer dezelfde informatie zullen verschaffen. Er is bewust gekozen voor mevrouw B. omdat zij het meest bekend is met de term ‘ouderbetrokkenheid’ en ervaring heeft met het houden van interviews. Zij zal naar verwachting de meeste en nuttigste informatie kunnen verschaffen.

Onderzoeksethiek

Onderzoeksethiek komt in elke fasen van onderzoek voor (Zilfhout, 2014). De druk bij de respondenten kan groot zijn om mee te doen aan het interview. Daarom is er bij de *contactlegging* aan de respondenten verteld dat de onderzoeker de interviews anonimiseert en heeft de interviewer zichzelf eerst voorgesteld. Ook is de respondenten gevraagd of zij een terugkoppeling van de resultaten wensen en zo ja in welke vorm.

Er is rekening gehouden met *zorgvuldigheid*. Er wordt zorgvuldig om gegaan met de gegevens die de respondenten geven en hen is ook het gevoel van zorgvuldigheid gegeven waarbij zij weten dat zij echt vanuit hun ervaringen en belevingen kunnen spreken omdat zij er ook belangen bij hebben. Er is hen verteld dat hun gegevens worden geanonimiseerd. Hier wordt zorgvuldig mee om gegaan.

Het gaat er bij onderzoeksethiek om dat je continu *instemming* krijgt. Niet alleen om te mogen interviewen maar ook om de resultaten te verwerken, en eventueel te publiceren. Aan de andere kant gaat het er om dat de onderzoeker zijn respondenten informeert over de stand van het onderzoek, over hun rol hierin, informeren dat zij op elk moment zich terug mogen trekken en de onderzoeker dient zorgvuldig te werkt te gaan. Hij mag bijvoorbeeld geen bronnen achterhouden. In dit onderzoek is aan deze zaken voldaan door hier transparant over te zijn naar de respondenten toe en zich hier aan te houden.

Waarborgen anonimiteit

Het is belangrijk dat de anonimiteit gewaarborgd wordt bij het doen van onderzoek. In het uitwerken van de interviews zijn geen namen verwerkt. Alle respondenten zijn afgekort door middel van R+nummer. Dit is ook tegen de respondenten verteld voordat zij deelnamen aan de interviews.

3.2 Dataverzamelingsmethode

Voor dit onderzoek is gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode (Baarda, Goede, & Teunissen, 2005).

Bij kwalitatief onderzoek doen wordt gebruik gemaakt van verschillende databronnen. Tijdens het onderzoek wordt in zekere mate flexibel omgegaan met de onderzoekszopzet. Dit kan tijdens het onderzoek nog wijzigen.

Het nadeel van een kwalitatief onderzoek is dat de resultaten en conclusies wat subjectiever en minder betrouwbaar zijn dan bij kwantitatief onderzoek. Er is over veel factoren geen controle waardoor het herhalen van kwalitatief onderzoek moeilijk is. Toch is er voor dit onderzoek gekozen voor een kwalitatief onderzoek omdat hier de nadruk ligt op het begrijpen en doorgronden van mensen en diens ervaringen. Door het houden van interviews kunnen ervaringen en meningen van de respondenten worden gedeeld met de onderzoeker.

Bij de dataverzameling is gebruik gemaakt van kwalitatieve semigestructureerde interviews (Baarda, 2009).

Semigestructureerd wil zeggen dat de gespreksonderwerpen vaststonden door middel van een topiclijst, maar dat

genoeg ruimte wordt geboden voor de eigen bijdrage. Een topiclijst is een lijst met onderwerpen die in het interview ter sprake moeten komen (Baarda et al., 2005). Bij het opstellen van de topiclijst is gekeken naar het theoretisch kader. Onderwerpen uit het theoretisch kader zijn hierin terug te vinden.

De belangrijkste onderwerpen, belangrijke vragen en de volgorde stonden zo goed als vast. De doorvragen stonden daarentegen nog niet vast. Het nadeel hiervan is dat het meer voorbereidingstijd kost dan een open interview. Een voordeel van een semigestructureerd interview is dat de kans groter is dat alle informatie boven tafel komt. Er is van tevoren immers al heel goed nagedacht over de vragen en of met deze vragen antwoord gegeven wordt op de deelvragen. Na het eerste (proef) interview is de topiclijst nog aangevuld. Tijdens dit eerste interview kwamen onderwerpen naar voren die ook van belang waren voor dit onderzoek maar niet op de topiclijst stonden.

Op de antwoorden van de respondenten is doorgevraagd. Er zijn twee verschillende topiclijsten gebruikt. Een voor de ouders en een voor de centrumdocent. Deze topiclijsten zijn te vinden in bijlage 1. Bij de topiclijst van de ouders is per onderwerp naar hun ervaringen hierbij gevraagd en of ze hier nog tips voor hadden. Bij de topiclijst voor instelling X is gevraagd naar welke activiteiten zij uitvoeren wat betreft ouderbetrokkenheid (deelvraag 1) en welke ondersteuning zij nog nodig hebben om de ouderbetrokkenheid te optimaliseren. Het voordeel van de interviews is dat hiermee ook de attitudes, meningen, gedachten en/of kennis van de respondenten in kaart wordt gebracht (Baarda, 2009). Omdat dit van belang is om te achterhalen voor dit onderzoek is interviews afnemen de beste manier van data verzamelen.

Voor de interviews is aan de respondenten toestemming gevraagd om het interview op te nemen. Daar hebben zij allen mee ingestemd. Deze interviews zijn vervolgens letterlijk uitgetypt tot een transcriptie. Het voordeel dat de interviews opgenomen werden is dat er ook gelet kon worden op de emoties van de respondenten en er volledige aandacht was voor de respondent. Hierdoor kon er beter doorgevraagd worden.

Om zo dicht mogelijk bij de feitelijke gegevens te kunnen komen dienen de dataverzamelmethode flexibel, open en weinig gestructureerd te zijn (Baarda et al., 2005). Bij dit onderzoek is allereerst theoretisch onderzoek gepleegd naar het onderwerp 'ouderbetrokkenheid'. Vanuit hier is de topiclijst opgesteld en zoals eerder al beschreven zijn de interviews semigestructureerd verlopen. Er is gebruik gemaakt van verschillende databronnen. Zowel theoretische databronnen maar ook zijn de ouders en een centrumdocent van instelling X geïnterviewd.

3.3 Meetinstrument

Er is voor dit onderzoek gebruik gemaakt van face to face interviews. Tijdens de interviews is de topiclijst erbij gehouden als leidraad voor het gesprek. De voordelen van face to face interviews zijn onder andere dat er weinig beperkingen zijn wat betreft het vooraf vastgestelde aantal vragen (Baarda, 2009). Het interview kan lang duren, open vragen zijn mogelijk en hierdoor kan diepgang gecreëerd worden.

Validiteit

De validiteit van dit onderzoek is op verschillende manieren gewaarborgd. Validiteit betekent dat daadwerkelijk gemeten wordt wat je wil meten (Baarda, 2009). Allereerst zijn er verschillende ouders geïnterviewd uit verschillende milieus (autochtoon/allochtoon). Daarnaast is er ook een centrumdocent geïnterviewd. Er is gebruik gemaakt van opnameapparatuur. De interviews zijn opgenomen en getranscribeerd.

Voordat de interviews begonnen is aan de respondenten verteld dat de interviewer onafhankelijk van instelling X is en zij geheel geanonimiseerd worden. Dit om ervoor te zorgen dat de respondenten zo open mogelijk durven te zijn en geen sociaal wenselijke antwoorden gaan geven. Deze antwoorden kunnen ervoor zorgen dat de verkregen data niet valide is.

Voorafgaand aan de interviews werd tegen de respondenten gezegd dat wanneer zij een woord of term niet begrepen, zij om verduidelijking mochten vragen. Dit om te voorkomen dat zij antwoord gaven op een vraag die zij eigenlijk niet begrepen en zij hierdoor een verkeerd antwoord gaven.

Om ervoor te zorgen dat er ook echt antwoord werd gegeven op de hoofdvraag is er van tevoren een topiclijst opgesteld. Hierbij is gekeken naar de hoofd- en deelvragen en zijn er vragen opgesteld die aansluiten bij wat er onderzocht dient te worden.

Een factor wat dit onderzoek minder valide maakt is het feit dat er een selecte steekproef heeft plaats gevonden. De resultaten vanuit deze groep mensen wordt gegeneraliseerd naar de gehele populatie. Hierdoor kunnen er andere resultaten uit komen wanneer het onderzoek nogmaals uitgevoerd wordt.

Betrouwbaarheid

De betrouwbaarheid wil zeggen hoe betrouwbaar het onderzoek is (Baarda, 2009) en de mate waarin metingen onafhankelijk zijn van toeval (Baarda et al, 2005). Na meerdere keren de metingen uit te hebben gevoerd dienen de metingen zo min mogelijk te verschillen. Hoe kleiner de verschillen hoe betrouwbaarder het onderzoek. Een onderzoek moet altijd controleerbaar en inzichtelijk zijn. Zo is er tijdens dit onderzoek onder andere gelet op de nauwkeurigheid van het instrument. De topiclijst is voordat de interviews begonnen gecheckt door de praktijkbegeleider en door de afstudeerbegeleider vanuit de opleiding. Daarnaast is na het eerste (proef) interview de topiclijst aangevuld met onderwerpen die ontbraken. Hierbij is er ook op gelet dat er in de vraagstellingen zo min mogelijk vooroordelen verwerkt zitten. De vragen zijn zo open mogelijk gesteld. Tijdens de interviews zijn topiclijsten gebruikt als leidraad voor de te stellen vragen. Hierdoor had de interviewer een houvast, werden onderwerpen niet vergeten of herhaald. Aan het einde van de interviews werd de verkregen informatie kort samengevat en gecheckt of deze klopte. Doordat de interviews opgenomen zijn is voorkomen dat informatie onvolledig of onjuist verwerkt is.

Er zijn elementen die een onderzoek minder betrouwbaar maken. Zo is er sprake van toeval en inconsistentie (Baarda et al., 2005). Wellicht worden door inconsistentie dingen anders waargenomen waardoor een onderzoek minder betrouwbaar is.

Tijdens dit onderzoek is er een logboek bijgehouden. In dit logboek is te allen tijde bijgehouden wat, wanneer gedaan is en staan de verantwoordingen van de onderzoekshandelingen. Bij herhaling van het onderzoek kan hier in gekeken worden om dezelfde fouten te vermijden.

3.4 Data-analyse

De resultaten zijn verwerkt aan de hand van de transcripties. De deelvragen zijn hierbij de leidraad voor de data-analyse. Nadat de interviews afgenomen waren zijn deze getranscribeerd. Daarna is begonnen aan de volgende stap: reductie (Baarda et al., 2005). In de transcripties zijn de irrelevante tekstdelen geschrapt zodat er alleen bruikbare informatie over blijft die te herleiden is naar de hoofd- en deelvragen. Zonder alle irrelevante tekstdelen is de tekst overzichtelijker. De belangrijke delen zijn daarna in fragmenten opgedeeld (Boeije, 2012). Deze fragmenten zijn per respondent beschreven en hebben per fragment een code gekregen. Deze code is een

soort omschrijving van het fragment en vat het verzamelde materiaal samen. Daarna zijn er verbanden gezocht tussen de verschillende codes en zijn er hoofd- en subcodes aangebracht. Dit wordt axiaal coderen genoemd. Bijvoorbeeld alle respondenten hebben het over de ouderbijeenkomst gehad. Dit is de hoofdcode. Subcodes hierbij zijn 'leuk', 'resultaten' en 'uitleg'.

Daarna is er selectief gecodeerd. Hierbij is er een structuur aangebracht in de hoofd- en subcodes. Dit is gedaan zodat er zicht komt op de gegeven informatie. Er is gezocht naar verbanden tussen de verschillende codes. Deze informatie is verwerkt in een codeboom welke te vinden is in bijlage 2. Deze codeboom geeft de verworven informatie overzichtelijk weer.

Aan de hand van de codeboom zijn de resultaten verwerkt. De resultaten worden in het volgende hoofdstuk beschreven. Bij het analyseren van de datagegevens zijn te allen tijden de onderzoeksvraag en de doelstelling voor ogen gehouden.

Hoofdstuk 4: Resultaten

In het vorige hoofdstuk is de methodologie beschreven. In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten beschreven. In de resultaten is ook een koppeling gemaakt met eerder besproken theorie. De resultaten geven antwoord op de deelvragen. Wanneer er citaten staan, staat er voor het citaat tussen haakjes aangegeven door middel van R+cijfer welke respondent dit gezegd heeft. Bijvoorbeeld respondent 7 = (R7) *citaat*.

4.1.1 Deelvraag 1 Wat doet instelling X op dit moment aan ouderbetrokkenheid?

Door middel van het interview met de centrumdocent bij instelling X is onderzocht welke activiteiten instelling X uitvoert met betrekking tot ouderbetrokkenheid. Ouderbetrokkenheid staat bij instelling X hoog in het vaandel. Zo zijn er veel activiteiten die de begeleiders uitvoeren om de ouders erbij te betrekken.

Bij de aanmelding van het kind voor het traject bij instelling X krijgen de ouders per mail alle informatie die nodig is om te starten. Hierin worden zij ook voor de eerste keer uitgenodigd voor een informatieavond. Tijdens deze avond krijgen zij informatie over wat het traject inhoudt, hoe de werkwijze is (oplossingsgericht) en wat de achterliggende gedachte achter de activiteiten is. Er wordt die avond tevens aandacht besteed aan het ouderportaal en Facebook. Tijdens deze informatieavond maken de ouders kennis met minimaal één begeleider. In één van de zes standaarden, ontwikkeld door the Parent Teacher Association, staat dat het belangrijk is om te communiceren met ouders en hen op de hoogte te stellen van de leerresultaten (Vries, 2013). Dit moet op een gelijkwaardige manier gebeuren. Bij instelling X worden de ouders ook op de hoogte gehouden van de resultaten van hun kind. Wanneer ouders hun kind komen brengen en/of halen is er altijd de mogelijkheid voor een gesprekje met een van de begeleiders. Dit kan gewoon informeel. Zowel een informeel gesprekje als een formeel gesprek in een spreekkamer zijn mogelijk.

Er worden elke dag foto's op Facebook geplaatst. Dit mede om de ouderbetrokkenheid te vergroten. Ouders krijgen zo meer een beeld van wat hun kind heeft gedaan. Matthijsen (2011) gaf ook aan dat social media geen vervanger is voor direct contact maar het kan wel aanzetten tot contact. Uit de interviews met de ouders blijkt dat de kinderen regelmatig met meer verhalen komen naar aanleiding van de foto's op Facebook.

Sinds januari 2016 heeft instelling X als allereerste leercentrum van Nederland een digitaal ouderportaal ingevoerd om de ouderbetrokkenheid te vergroten. De kinderen vullen in het leercentrum aan het einde van de bijeenkomst hun ervaringen van de bijeenkomst in op de tablet. Ouders kunnen deze informatie thuis, of waar ze maar willen, 24/7 online bekijken. Ook komen er tussendoor actiepunten op te staan die gewerkt hebben bij hun kind en een ontwikkelingsverslag. Echter omdat het nog zo nieuw is staat dit concept nog in de kinderschoenen en verloopt dit nog niet vlekkeloos.

Na zes weken wordt er een ouderbijeenkomst georganiseerd. Hierbij mogen ouders gedurende de gehele bijeenkomst aanwezig zijn. Na de presentatie tijdens de eerste helft gaan de ouders in het stadion samen met hun kind een spel spelen. Afsluitend vullen ze samen met het kind de tablet in.

Instelling X staat ook heel erg open voor initiatieven van ouders. Ze bekijken of het haalbaar is om uit te voeren wanneer een ouder met een idee komt.

(R10)

Als het gaat om een individueel kind wat je in het tip en top groep dan even kan aanpakken, bijvoorbeeld iets meer met jongens laten samenwerken of juist niet. Dat zijn hele praktische dingen die je wel in kan voeren. Maar het is niet zo dat we er een hele activiteit gaan bedenken als het dan gaat om 1 kind bijvoorbeeld.

Instelling X heeft ook een gastenboek waar ouders bij de diploma-uitreiking hun ervaringen op kunnen schrijven. Dit boek wordt bij de informatieavond aan het begin ook neer gelegd zodat nieuwe ouders de ervaringen van andere ouders kunnen lezen. (R10)

Dat is misschien wel de belangrijkste, want kijk de belangrijkste reclame is dat ouders enthousiast vertellen tegen andere ouders hoe ze het hier vonden. En ook wat voor effect het heeft gehad voor hun kind. Ik denk dat is gewoon de beste reclame die je kunt hebben.

4.1.2 Antwoord op deelvraag 1

Instelling X voert verschillende activiteiten uit om de ouders bij het traject te betrekken. Zo sturen zij als eerste een informatiemail. Hierin worden ouders uitgenodigd voor de informatieavond. Er is altijd de mogelijkheid voor een gesprekje met een van de begeleiders, zowel bij aanvang van de bijeenkomst als bij de ophaalmomenten. Sinds januari 2016 is er een digitaal ouderportaal geïmplementeerd. Hierop kunnen ouders 24/7 de vorderingen van hun kind bekijken. Tijdens de zesde bijeenkomst wordt er altijd een ouderbijeenkomst georganiseerd. Hierbij mogen de ouders de gehele bijeenkomst bijwonen en doen zij samen met de kinderen een activiteit. Daarnaast maakt instelling X veel gebruik van Facebook. Op de Facebookpagina komen elke dag foto's te staan.

Ook staat instelling X altijd open voor initiatieven van ouders. Zij bekijken dan of dit haalbaar is en passen het programma hier op aan.

Tot slot schrijven de ouders aan het einde van het traject in het gastenboek. Dit gastenboek wordt bij nieuwe ouders neergelegd zodat zij de ervaringen van andere ouders kunnen lezen.

4.2.1 Deelvraag 2 Welke positieve en negatieve ervaringen hebben ouders met betrekking tot ouderbetrokkenheid en wat hebben zij nog nodig van instelling X?

Positieve ervaringen

De informatie die de ouders bij aanvang van het programma per mail hebben ontvangen, was volgens alle ouders duidelijk en voldoende om te starten met het programma.

Toen er naar de informatieavond gevraagd werd, bleek dat veel ouders (zes van de negen ouders) deze gemist hadden. De ouders die wel aanwezig waren, waren positief hierover. Er was genoeg tijd om zelf vragen te stellen, het was ruim en uitgebreid. Een ouder gaf aan dat het voor haar een belangrijke bijeenkomst was omdat ze zo een beter beeld kreeg van wat de kinderen te wachten stond gedurende het traject bij instelling X.

Alle ouders die op het ouderportaal ingelogd hadden, waren positief over het portaal. Zij vinden het netter dan de werkboekjes die voorheen werden gebruikt. (R6) “Ik denk dat het voor de kinderen fijner is dan als ze in een boekje moeten schrijven. Tenminste als ik bij J. kijk, dit is altijd leesbaar. J. schrijft heel lelijk

Het is gewoon netter.” Ze vinden het ook overzichtelijk, helder, duidelijk en erg fijn dat ze het thuis kunnen bekijken. Daarnaast geven twee respondenten aan het prettig te vinden dat ze het op elk moment van de dag kunnen bekijken. Er zijn verschillende ouders die regelmatig inloggen. Een ouder logt standaard elke week in samen met haar man.

Bij de ouderbijeenkomst komen altijd veel ouders ondanks dat het op een doordeweekse dag is. (R10)

Bij zo'n tussentijdse ouderbijeenkomst waar zo'n 32 ouders komen als het gaat om 18 tot 20 kinderen dat houdt dus in dat bijna alle ouders hiervoor vrij nemen. Het is vaak niet op een vrije dag van hun dus ze moeten er met hun werk rekening mee houden.

Ze geeft aan dat de organisatie hier naderhand ook complimenten over krijgt van ouders.

Alle ouders die geïnterviewd zijn waren hierbij aanwezig en gaven aan dit een hele leuke bijeenkomst te hebben gevonden. Ze vonden het leuk om te zien en te horen wat er tot dan toe al gedaan was met de kinderen. Ook vonden de meeste ouders de informatie die ze kregen interessant en de uitleg was duidelijk.

Het leukste van de bijeenkomst vonden de ouders om het spel te spelen met hun kind. Een ouder noemde dit grappig en een andere ouder gaf aan dat ze dit erg leuk vond omdat ze dat normaal te weinig doet, samen met haar kind een spel spelen. Andere aspecten die ouders benoemden, die zij leuk vonden aan de activiteit met de kinderen, waren de samenwerking met de kinderen en het communiceren met hun eigen kind. Door deze bijeenkomst hebben de ouders een beter beeld gekregen van wat hun kind meemaakte bij instelling X.

Een van de standaarden die ontwikkeld zijn door de Parent Teacher Association in Amerika zegt dat alle ouders welkom moeten zijn (Vries, 2013). Ze moeten actief worden betrokken bij het proces van het kind, moeten zich welkom en gewaardeerd voelen. Bij instelling X worden ouders op de hoogte gehouden van wat de kinderen doen en leren. Ouders kunnen altijd bij de begeleiders terecht voor vragen. Alle ouders gaven aan hiervoor genoeg tijd te krijgen. Enkele ouders gaven aan het fijn te vinden dat de begeleiders informatie over hun kind geven en zoveel betrokkenheid tonen. Een ouder vertelde dat haar kind al drie verschillende begeleiders had gehad en over alle drie tevreden was. (R6) *“Alle drie waren ze duidelijk en legden ze het goed uit en waren ze betrokken.”* De begeleiders kunnen duidelijk vertellen en de ouders hebben het idee dat er zeker naar hen wordt geluisterd. Zoals uit de theorie blijkt is dit een erg belangrijk aspect tijdens de communicatie met ouders (Bijleveld, 2012). Begeleiders hebben vaak de neiging om al van alles in te gaan vullen maar de ouders gaven aan dat zij dit zeker niet ervaren. Een moeder die beperkt Nederlands spreekt gaf aan dat zij zeker het gevoel had met respect behandeld te worden. Dit houdt in dat er eerbied en waardering is voor de ander en geen verschil wordt gemaakt in ras, religie, afkomst of status (Bijleveld, 2012). (R5)

Jullie kijken niet anders. Als jullie anders kijken dan, dat gevoel krijg ik snel hoor. Want met ogen kan je alles zien. En dat krijg je ook snel die gevoel. Als ik niet prettig ofzo vind dan ga ik niet daar maar naar andere.

Er waren vier ouders die regelmatig op Facebook keken, één van de negen ouders keek er in het begin wel op maar heeft Facebook recentelijk verwijderd en vier ouders keken er niet op. De ouders die er wel op keken gaven aan dit als erg leuk te ervaren. Ze vonden het leuk dat hier elke dag foto's op werden geplaatst. Dit geeft een beter beeld en herkenning bij wat de kinderen al verteld hadden. Daarnaast zorgen de foto's voor meer gespreksstof tussen ouder en kind.

Alle ouders ondernemen, op wat voor manier dan ook, actie in de thuissituatie om hun kind te helpen en te begeleiden bij hun leerdoel. Zo laat een vader zijn dochter bijvoorbeeld zelf bestellen wanneer zij op het terras zitten. (R9)

Gewoon echt als wij ergens bijvoorbeeld koffie gaan drinken dan zegt ze heel zachtjes tegen mij van 'ik wil dat.' Ja nee. 'daar komt de ober en jij bestelt. Anders krijg je van mij niks.' Ja dat is in het begin wel eens vervelend. Gewoon echt met 5 man aan tafel zitten en A. krijgt lekker niks. Maar dat is maar eenmalig. Want dan weet ze de volgende keer als ik niks zeg krijg ik ook echt niks.

Een moeder gaf aan dat zij haar dochter geregeld voor een boodschap naar de supermarkt stuurt of wanneer er een pakketje voor de burens afgeleverd is dat zij dat pakketje dan moet afgeven. Ook is er een ouder die haar kind al mee heeft genomen naar een psychologe en een orthopedagoge. Uit al deze acties blijkt dat deze ouders betrokken zijn bij het wel en wee van hun kind en dat ze een ondersteunende opvoeding bieden. Volgens

Feldman(2012) is het belangrijk dat ouders kinderen met een laag zelfbeeld een ondersteunende opvoeding bieden (Feldman, 2012). Bij een ondersteunende opvoeding wordt het kind volledig geaccepteerd, toont de ouder betrokkenheid en belangstelling en biedt de ouder emotionele steun. Hierdoor zal de vicieuze cirkel van het kind doorbroken worden en hun eigenwaarde vergroten.

Negatieve ervaringen

Respondent 10 gaf aan dat er ouders zijn die het leerdoel van hun kind willen bepalen. Deze ouders willen graag zien dat de begeleiders aan hun punten werken met hun kind. Echter, dit is niet de werkwijze binnen instelling X. (R10)

Het moet echt vanuit het kind komen want anders is het niet zijn leerdoel en dan is ie veel minder gemotiveerd om hier aan te werken. Als het niet zijn eigen doel is. En wij proberen altijd door vragen te stellen en door situaties te laten bedenken zoveel mogelijk een leerdoel te bedenken wat ook echt past bij het kind. daarin nemen we mee wat de school zeg maar heeft aangegeven, dat houden we in ons achterhoofd van waarom een kind is aangemeld. Maar wij gaan niet een leerdoel overnemen wat een ouder natuurlijk bedenkt voor z'n kind want dat heeft dan veel minder kans van slagen. En wij gaan hier juist voor de succeservaring.

Deze ouders kunnen volgens de theorie vergeleken worden met de 'perfectionistische ouders' (Wolf, 2006). Deze ouders willen overdreven betrokken zijn, wat negatieve gevolgen voor het kind kan hebben.

Ook heeft instelling X wel eens te maken met 'ruziemakende ouders'. Deze ouders maken vaak ruzie in het bijzijn van de begeleider en in ergere gevallen zelfs in het bijzijn van hun kind.

En dan zijn er de ouders die ze nooit zien in het leercentrum. Deze kinderen worden gebracht en gehaald door iemand anders, bijvoorbeeld opa of oma of iemand uit de buurt. Dit kunnen 'vermijdende ouders zijn' (Wolf, 2006). Vermijdende ouders proberen al het contact te vermijden om het probleem van het kind niet te hoeven zien. Echter is het ook vaak zo dat ouders het steeds drukker krijgen (Liefbroer & Dijkstra, 2007). Het komt steeds vaker voor dat beide ouders werken. Ouders (en kinderen) hebben het drukker met meerdere taken tegelijkertijd. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor de ontwikkeling van het kind. (R10)

Dan merk je ook wel, kinderen maken dan wel degelijk een ontwikkeling door maar die moeten dat echt zelf dragen. Dat is denk ik voor kinderen soms ja best lastig om dat helemaal alleen te doen. Dan merk je ook wat de kracht is als ouders mee werken. En mee ervaren hier. En als ouders hier nooit binnen komen dan ja, ik denk ook kinderen vertellen dan minder snel hier over wat ze meemaken want ouders zijn hier nooit geweest dus ze kunnen er moeilijk een voorstelling bij maken.

Zes van de negen ouders zijn niet bij de eerste informatieavond aanwezig geweest. Dit had verschillende redenen. Een respondent gaf aan dat haar man moest werken en zij niet in de gelegenheid was om naar de informatieavond te komen omdat ze voor de kinderen moest zorgen. Bij drie respondenten was de aanmelding op het laatste moment gedaan waardoor de informatieavond al geweest was en bij twee respondenten was het e-mailadres verkeerd doorgegeven waardoor zij niet op de hoogte waren van deze informatieavond. Zij werden op de dag waarop hun kind zou starten gebeld waar hun kind bleef.

Twee respondenten hadden geen inlogcode gekregen voor het ouderportaal. Zij waren ook totaal niet van het ouderportaal op de hoogte. Later hebben zij alsnog een inlogcode gekregen via de mail maar respondent drie is

vergeten om in te loggen. Ook respondent één gaf aan dat zij vergat om in te loggen. Bij de ouderbijeenkomst werd zij hier aan herinnerd. Respondent acht gaf aan dat zij een wachtwoord aan probeerde te maken via haar telefoon, haar telefoon viel uit en vervolgens werkte de link niet meer. De link werkte blijkbaar maar één keer. Ook kon zij in eerste instantie nergens de link voor het ouderportaal vinden. In een heel oude e-mail heeft zij uiteindelijk de link gevonden. Dit ervoer zij als erg vervelend en onduidelijk.

Twee respondenten gaven aan dat zij het contact met ouders onderling misten. Zij hadden wel behoefte aan herkenning en het uitwisselen van ervaringen en eventueel tips. De andere ouders hebben hier niet zozeer behoefte aan. Zij gaven aan dat het nu al vaak lastig is om hun kind te brengen en weer op te halen in verband met werk/gezin. Bij een eventuele besloten Facebookgroep gaf een respondent aan dit dan wel als goed idee te zien. (R6)

Dat lijkt me misschien wel een beter idee ja! Want dan kan je dat in je eigen tijd doen want ik denk, dat hoor ik wel als je hier aan de deur staat, voor heel veel mensen is het gewoon al heel moeilijk om hier om half 4 te komen en dan om 6 uur weer. Dus ik denk dat er weinig mensen zijn die dan ook nog een half uur eerder komen om... maar ik denk als je iets een groep hebt inderdaad misschien een facebookgroep of een groepsapp. Ik denk dat dat misschien wel beter werkt. Dan kun je, ja antwoorden wanneer je zelf wilt. En of je zelf wilt.

Enkele respondenten gaven aan dat zij in het begin wel inlogden op het ouderportaal maar hier na enkele weken mee zijn gestopt omdat er te weinig informatie op stond. Ze vonden het geen meerwaarde hebben om hier steeds op in te loggen. De informatie die zij zagen hadden zij bij het ophalen al gezien samen met hun kind.

Nodig

Zoals hierboven al beschreven is waren twee respondenten vergeten om in te loggen op het ouderportaal. Zij gaven aan dat een reminder hieraan hen erg zou helpen. Nu kwam die reminder pas tijdens de ouderbijeenkomst. Ze kwamen bijvoorbeeld met de suggestie dat de persoonlijk begeleider van hun kind hen hier aan herinnert om 18.00 uur. Ook de centrumdocent gaf aan dat ze zag dat er na de ouderbijeenkomst ineens veel meer ingelogd werd op het ouderportaal dan daarvoor. Meerdere ouders hebben dus duidelijk behoefte aan een herinnering hieraan.

Bij enkele respondenten is de eerste informatiemail niet aangekomen omdat de school het verkeerde e-mailadres had doorgegeven. Hierdoor hadden deze ouders helemaal geen informatie ontvangen over het programma van hun kind. Zij waren überhaupt niet op de hoogte van het feit dat hun kind officieel mee mocht doen aan het programma. Doordat zij deze informatie hadden gemist hadden zij ook de eerste informatieavond gemist. Deze ouders gaven aan dat zij dit zeker als gemis ervaren dus dat instelling X eigenlijk moeten checken of iedereen de informatie heeft ontvangen. Nu hoorde deze ouders op de dag dat hun kind er eigenlijk had moeten zijn dat de aanmelding voltooid was.

Vier van de negen ouders gaven aan dat zij wel behoefte hadden aan handvatten vanuit instelling X hoe om te gaan met bepaald gedrag. Nu wisten zij vaak niet hoe zij hun kind het beste konden helpen en was het voor hen onduidelijk hoe de begeleiders bij instelling X hun kind begeleidden en helpen met hun leerdoel. Ze hebben sterke behoefte aan meer handvatten hierover. Volgens het NJI heeft alleen communicatie uitwisseling tussen begeleiders en ouders over het algemeen geen effect op de ontwikkeling van het kind (NJI, n.d.). Wanneer ouders thuis ook met het kind spelen, een positieve houding ten opzichte van school hebben, positieve

verwachtingen tonen en gesprekken voeren met hun kind zal dit ten goede komen van hun ontwikkeling. Daarbij gaat het er niet alleen om wat ouders doen met hun kind, maar ook hoe zij hun kind stimuleren en ondersteunen: de kwaliteit en inhoud van de ouder-kindinteractie. De gesprekken dienen op hoger ontwikkelingsniveau plaats te vinden dan het kind op dat moment heeft.

Twee respondenten hebben behoefte aan meer contact tussen ouders onderling. Zij gaven aan het erg prettig te vinden om ervaringen en tips uit te kunnen wisselen en een gevoel van herkenning te hebben. De meeste ouders zagen hier niet veel in, vooral vanwege tijdgebrek. Wanneer er bijvoorbeeld een Facebookgroep of whatsappgroep aangemaakt werd had een andere respondent hier wel behoefte aan.

Twee respondenten gaven aan dat zij graag tussendoor een gesprekje met de persoonlijk begeleider van hun kind hadden willen voeren. Tijdens dit gesprek hadden ze graag meer informatie over hun kind willen horen, hoe de begeleiders hun kind zien, zodat zij ook feedback kunnen geven op de manier hoe zij haar kind begeleiden. (R8)

Gewoon over van hoe jullie haar zien en wat ik nog kan motiveren bijvoorbeeld. Opvoedkundige tips ofzo. Een gesprekje van hoe jullie het zien en of jullie verandering zien en hoe jullie zo 'n kindje ervaren als je die nieuw ziet zeg maar. Ow wat een drukke of die is echt stil of ja...of ze is wel heel onzeker of ja nee gaat hartstikke goed.

Eén respondent die beperkt Nederlands spreekt gaf aan de informatie die gegeven werd bij de ouderbijeenkomst moeilijk te begrijpen. Zij had behoefte gehad aan een samenvatting naderhand waarin ze de belangrijke informatie nog eens terug kan lezen. (R5) *“Want lezen nog beter, dan kan ik wel snappen. Als ik één woord niet snap, dan de hele zin lezen dan snap ik toch.”* Op dit blad zou bijvoorbeeld de informatie over het ouderportaal en Facebook kunnen staan. Hier was zij niet van op de hoogte. Zoals Leeuwen (2013) aangeeft is het belangrijk om duidelijk te zijn naar ouders (Leeuwen, 2013). Dit is belangrijk om hen betrokken te houden. Het is dan belangrijk dat de informatie kort en krachtig wordt vermeld met niet te lange zinnen. Leeuwen (2013) zegt dat het goed is om dan alleen de belangrijkste informatie in de brief te zetten. Uit cijfers blijkt dat ruim 25% van de Nederlanders moeite heeft om de informatie en de communicatie met de zorg te begrijpen.

Eén respondent had moeite met het vinden van de link van het ouderportaal. Dit vond zij erg vervelend. Zij had het prettig gevonden als de link ergens duidelijk zou staan, bijvoorbeeld op de website van instelling X.

Tot slot haalde één respondent het parkeren aan. Het is volgens haar voor veel ouders onduidelijk hoe lang men mag parkeren op het parkeerterrein voor de deur. Veel denken dat dit een kwartier is, wat in werkelijkheid drie kwartier is. Uit angst dat zij hier wellicht te lang zullen staan zetten deze ouders hun auto in de wijk. Meer duidelijkheid hierover vanuit instelling X is gewenst.

4.2.2 Antwoord op deelvraag 2

Ouders hebben zowel positieve als negatieve ervaringen wat betreft ouderbetrokkenheid. Bij de meeste ouders is de aanmelding direct goed gegaan, bij twee ouders niet. Doordat er bij instelling X een verkeerd e-mailadres doorgegeven was hadden deze ouders de eerste informatiemail ook niet ontvangen.

Rondom het ouderportaal zijn er verschillende ervaringen. Enkele ouders hebben nooit ingelogd. Zij zijn dit vergeten of hadden er nog nooit van gehoord. Andere ouders die wel ingelogd hadden, hadden hier voornamelijk positieve ervaringen mee.

Over de informatieavond en de eerste mail was, iedereen die er aanwezig was, tevreden. Zij hadden de informatieavond ervaren als ruim, uitgebreid, genoeg tijd voor vragen en het gaf hen een duidelijk beeld van wat hen te wachten stond.

Alle negen ouders waren aanwezig bij de ouderbijeenkomst. Zij hebben deze ervaren als leuk, er was genoeg ruimte om vragen te stellen en ze vonden het vooral leuk om een spel te spelen samen met hun kind.

Alle negen ouders ervaren de gesprekjes met de begeleiders als erg positief. Zij geven aan dat de begeleiders betrokkenheid tonen, genoeg tijd bieden, duidelijk vertellen en hen het gevoel geven dat zij naar de ouders luisteren.

Vijf van de negen respondenten heeft wel eens op Facebook gekeken, de andere vier hadden hier nog nooit van gehoord of hadden zelf geen Facebook. Degene die er op gekeken hadden vonden dit erg leuk.

Veel ouders ondernemen thuis ook acties om hun kind te helpen met hun leerdoel. Zo laten enkele ouders hun kind zelfstandig dingen doen zoals boodschappen doen, een bestelling doen wanneer zij op het terras zitten of een pakketje bij de burens afleveren.

De respondenten die geen e-mail hadden gekregen aan het begin van het programma gaven aan dat instelling X eigenlijk moet checken of mensen deze e-mail hebben ontvangen.

Ouders vinden het prettig wanneer zij een soort herinnering krijgen aan het ouderportaal.

Vier respondenten geven aan dat zij extra handvatten vanuit instelling X kunnen waarderen zodat ze hier ook mee aan de slag kunnen, met als doel de ontwikkeling van hun kind te optimaliseren.

Twee respondenten gaven aan dat zij het contact onderling tussen ouders misten. Andere respondenten gaven aan dit niet te missen. Wanneer er een facebookgroep aangemaakt werd zouden zij hier wellicht wel gebruik van maken.

Twee respondenten gaven ook aan dat zij tussendoorgesprekjes erg op prijs zouden stellen. Tijdens zo'n gesprek horen ze graag informatie over hun kind en willen zij ook de mogelijkheid krijgen om feedback te geven.

De ouders die ingelogd hadden op het ouderportaal gaven aan dat zij meer informatie over hun kind wilden zien op het ouderportaal. Wanneer er meer informatie op zou staan, zouden ouders vaker inloggen.

Ook hebben enkele ouders behoefte aan een samenvatting van de gegeven informatie bij de informatieavond en ouderbijeenkomst. Eén ouder spreekt beperkt Nederlands maar lezen gaat haar beter af. Een andere ouder gaf aan hier behoefte aan te hebben omdat hij de informatieavond gemist had. Wanneer hij de informatie bijvoorbeeld gemaild zou krijgen is hij hier toch van op de hoogte.

Eén respondent had de link van het ouderportaal nodig en deze was heel moeilijk te vinden. Zij gaf aan dat zij de link uiteindelijk gevonden had in een eerder verstuurde mail. Wellicht kan deze link ook op de website vermeld worden, gaf zij als suggestie. Een andere respondent wil graag meer duidelijkheid over het parkeren. Zij gaf aan dat voor veel ouders onduidelijk is hoelang zij mogen parkeren op de parkeerplaats voor de deur.

4.3.1 Deelvraag 3 Welke ondersteuning hebben de begeleiders van instelling X nodig met betrekking tot ouderbetrokkenheid?

De geïnterviewde centrumdocent van instelling X gaf aan dat de begeleiders op korte termijn willen dat het ouderportaal optimaal functioneert en dat dit duidelijk is voor de ouders, zodat hiermee kan worden gestart in het nieuwe traject. Nu was het voor de ouders vaak onduidelijk dat zij zelf een wachtwoord aan moesten maken. De link om dit te doen kwam ook vaak in de spam terecht. Hierdoor dachten de ouders dat zij deze link niet hadden gekregen en kwamen met vragen bij de centrumdocenten. Instelling X wil hier voor meer duidelijkheid zorgen. (R10)

Ik merk nog wel dat het nog in de kinderschoenen staat, dat we er net mee zijn begonnen en dat ook in de mailwisseling de eerste mail zit gewoon niet voldoende informatie enzo. Dat ouders moeite hadden

met het inloggen, dat ze niet helemaal snapte dat ze zelf het wachtwoord moesten veranderen, het kwam natuurlijk ook vanuit een andere organisatie he dat mailtje. Kwam ook soms in de spam terecht. Ja je moet daar eigenlijk als instelling X eerst een iets van een e-mail uit doen van nou dit en dit zijn de stappen die je moet doorlopen en dit wordt er van je verwacht.

Voor de technische aspecten hebben zij ondersteuning nodig van J.H. Hij gaat over het digitale ouderportaal. Ouders konden lange tijd de ontwikkelingsverslagen van de kinderen niet zien, terwijl de begeleiders dachten van wel. Zij hadden de ontwikkelingsverslagen geüpload en waren in de veronderstelling dat ouders dit gewoon konden zien. Door een technische fout was dit echter niet het geval. Ook konden ouders het leerdoel en de stapjes van hun kind niet bekijken. Al deze kleine technische fouten moeten worden opgelost voordat het nieuwe programma start.

Daarnaast gaf mevrouw B. aan dat zij het noodzakelijk vindt dat het digitale ouderportaal geëvalueerd blijft worden. Nu is er één vol programma mee gewerkt en wordt het geëvalueerd. Maar dit moet over een jaar weer geëvalueerd worden. Het digitale ouderportaal moet up-to-date blijven.

Waar de begeleiders van instelling X ook behoefte aan hebben is het inzicht in hoeverre de ouders het geleerde laten toepassen in de thuissituatie. Zij willen graag dat ouders ook thuis met hun kind aan de slag gaan en thuis inloggen op het ouderportaal. Zoals in de theorie al naar voren kwam is het systeem om het kind heen erg belangrijk (Nabuurs, 2013). Een kind leeft in verschillende systemen en die verschillende systemen kunnen elkaar beïnvloeden. De ouders zijn een belangrijke factor voor het kind. Dit kan positieve maar ook negatieve effecten op het kind hebben. Instelling X heeft volgens eigen zeggen te weinig invloed op dit systeem. Zeker wanneer ouders hun eigen kind nooit op komen halen. (R10)

“Dus als kinderen altijd gebracht en gehaald worden door iemand anders. Dan merk je ook wel, kinderen maken dan wel degelijk een ontwikkeling door maar die moeten dat echt zelf dragen. Dat is denk ik voor kinderen soms best lastig om dat helemaal alleen te doen. Dan merk je ook wat de kracht is als ouders mee werken. En mee ervaren hier. En als ouders hier nooit binnen komen dan ja, ik denk ook kinderen vertellen dan minder snel hier over wat ze meemaken want ouders zijn hier nooit geweest dus ze kunnen er moeilijk een voorstelling bij maken.

Ze geeft aan dat ze onvoldoende zich hebben op wat ouders thuis doen met hun kind en dat ze hier wel meer invloed op zouden willen hebben. Ze hebben hier hulp van de ouders bij nodig.

Wat ze vooral willen behouden is het enthousiasme bij de ouderbijeenkomsten. De opkomsten bij de ouderbijeenkomsten is erg groot. Ze moeten blijven waarborgen dat de ouders hier zo massaal op af blijven komen. (R10) *“Vooral kijken naar wat gaat er goed en wat moeten we in ieder geval juist zo houden.”*

Er is ook behoefte aan een digitale informatiebrochure. Niet alleen ouders vragen hier om, maar ook scholen en andere bedrijven die eventueel partner willen worden. Op dit moment hebben ze een website met daarop veel informatie en ze hebben een papieren folder. (R10)

Ik merk nu dat er soms ook wel scholen maar ook ouders vragen van ‘goh kun je me niet een folder digitaal toesturen? Of digitaal informatie sturen?’ En dan verwijst ik ze nu eigenlijk naar de website want daar staat alle informatie. Maar ik merk dat mensen ook behoefte soms hebben aan een flyer ofzo.

Hiervoor is ondersteuning nodig vanuit het management. Hier dient tijd voor ingeruimd te worden om dit te kunnen bewerkstelligen.

Voor de langere termijn wil ze vooral de nazorg optimaliseren. (R10)

Je geeft eigenlijk een soort van beschrijving hoe je het in het begin hoe je het wil hebben of hoe ze in zo'n systeem in moeten loggen maar eigenlijk zal je ook een beschrijving daarna moeten geven van hoe kun je dit nou thuis volhouden. Hoe kun je het nou levend houden? Als ouder. Wat wordt dan je rol ofzo.

Hier is instelling X nog erg zoekende in hoe ze dit levend kunnen houden. Ze willen graag dat ouders nog met het leerdoel aan de slag blijven gaan, maar willen niet belerend over komen. (R10)

Dat ze dan nog kort iets krijgen van hier en hier heeft je kind aan gewerkt ' lukt het nog?' Ofzo. Iets ludieks misschien ook wel niet belerend ofzo, helemaal niet. Van 'denken jullie nog aan ons?' en dan met een fotootje en he weet ik veel.

De Vries (2013) heeft het in het boek 'Ouderbetrokkenheid 3.0' over drie fasen van ouderbetrokkenheid (Vries, 2013). Er wordt gestreefd naar ouderbetrokkenheid 3.0. Instelling X geeft aan dat zij ook streven naar ouderbetrokkenheid 3.0. Dit houdt in dat zij samen met de ouders actief zoeken naar informatie en informatie met elkaar delen met als doel te komen tot een optimale ontwikkeling van de kinderen. Momenteel zit instelling X vooral tussen ouderbetrokkenheid 2.0 en 3.0 in. Ouderbetrokkenheid 2.0 houdt in dat de school informatie naar ouders zendt en ouders ook informatie terug kunnen zenden. Er hoeft geen sprake te zijn van werkelijk contact. Om bij ouderbetrokkenheid 3.0 te komen zouden zij actiever met ouders op zoek kunnen gaan naar informatie en de informatie meer met elkaar kunnen delen. Mevrouw B. heeft behoefte aan een extra informatieavond over specifieke onderwerpen zoals zelfvertrouwen, faalangst etcetera maar dan niet door middel van een presentatie waarin zij alleen maar zenden. Het moet ook (inter)actief zijn. (R10)

Je moet zoveel mogelijk ze hier de dingen laten ervaren en ze hier de dingen laten voelen en meedoen vooral. Ik heb laatst ook weer ergens gelezen van als je alleen maar iets leest dan blijft dat 10% hangen, als je alleen maar luistert dan blijft dat 20% hangen ofzo van de informatie maar je leert het meest van dat je andere mensen uitlegt wat uitleg geeft over iets zeg maar. Daar leer je eigenlijk het meest van. Daar blijft eigenlijk het meest van hangen.

Om de betrokkenheid bij de ouders te vergroten ziet zij zo'n informatieavond met extra verdiepende informatie wel zitten. Ze is nog op zoek naar de exacte invulling hiervan. Eventueel hebben zij hier ondersteuning bij nodig van de ouders zelf.

Op dezelfde manier, met een actieve invulling, wil zij ook de stagiaires extra benadrukken hoe belangrijk ouderbetrokkenheid is en hen hier mee laten oefenen. Op de vraag of ze denkt dat alle begeleiders voldoende kennis en vaardigheden bezitten om met de ouders te werken zei ze in eerste instantie 'ja' maar later: (R10)

Misschien is het inderdaad wel goed om daar ook nog een keer de nadruk op te leggen. Ja misschien gebeurt dat ook wel onvoldoende. Dat weet ik eigenlijk niet. Ik heb altijd het idee dat iedereen dat weet omdat je zelf zo voelt he.

Ze gaf aan dat het voor hen belangrijk is om hier mee te oefenen, om te ervaren hoe het is om met ouders in gesprek te gaan. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van rollenspellen zodat ze dit echt ervaren. Ook hierbij is het belangrijk dat ze niet alleen informatie toegezonden krijgen.

In gesprek met ouders is het belangrijk om erachter te zien te komen wat 'erachter' zit (Bijleveld, 2012). Dit kan helpen in de eigen houding ten opzichte van de ouders. Hier is ook weer ondersteuning nodig vanuit het management in de vorm van tijd. Er is tijd nodig om te investeren in de kennis en vaardigheden van de stagiaires.

Ze zijn bij instelling X ook nog zoekende naar hoe ze ouders kunnen bereiken die hun kind nooit op komen halen. Bijvoorbeeld ouders die veel werken waarbij de kinderen door opa/oma opgehaald worden of ouders die gescheiden zijn. Bij die laatste daarbij zien ze altijd maar één ouder. De ander zien ze nooit en hier hebben ze ook geen contact mee.

Tot slot geeft mevrouw B. aan dat het eigenlijk al begint bij de informatieverstrekking vanuit school. Zij dienen de juiste informatie te geven over instelling X aan de ouders. Wanneer ouders hier onvoldoende worden geïnformeerd over het doel achter het programma, dan zullen zij ook minder betrokken zijn bij het proces van hun kind.

4.3.2 Antwoord op deelvraag 3

Op korte termijn dient het digitale ouderportaal geoptimaliseerd te worden. Hiervoor hebben zij ondersteuning nodig van J. H. wat betreft de technische aspecten. Er was in het begin onduidelijkheid voor ouders over hoe zij moesten inloggen. Instelling X is op zoek naar de juiste manier hoe zij de ouders hier meer duidelijkheid over kunnen verschaffen.

Er is behoefte aan ondersteuning vanuit het management wat betreft tijd. Er moet tijd geboden worden om een digitale informatiebrochure te kunnen maken, om de juiste informatie te kunnen verschaffen. Ook is er tijd nodig om te investeren in kennis en vaardigheden van stagiaires. Zij zijn bekend met het belang hiervan maar volgens de centrumdocent is het ook goed om hen te laten oefenen door middel van bijvoorbeeld een rollenspel.

Ook geeft respondent 10 aan dat er nu onvoldoende zicht is op wat er thuis gebeurt wat betreft het leerdoel. Hier zouden zij meer invloed op willen hebben.

Daarnaast is ze nog zoekende naar een vorm voor een extra informatieavond over een bepaald onderwerp. Ze wil dit in de vorm doen van een actieve avond, niet alleen maar informatie zenden.

Er zijn veel ouders die (bijna) nooit in het leercentrum komen. Dit omdat zij veel werken of gescheiden zijn. Deze ouders zijn lastig te bereiken voor de begeleiders van instelling X. Zij zijn op zoek naar een manier hoe zij deze ouders wel kunnen bereiken. Om te kunnen voldoen aan de behoeften van de ouders is het van belang dat ouders hun vragen stellen, mening geven en feedback met hen delen.

Tot slot dienen de scholen al de juiste informatie te geven over het traject bij instelling X. Wanneer zij de juiste informatie enthousiast overbrengen op de ouders, dan zullen de ouders meer betrokken zijn dan wanneer de scholen weinig informatie doorgeven. Ouders tonen meer betrokkenheid als zij ook het nut van het traject in zien.

Conclusie

In het vorige hoofdstuk zijn de resultaten beschreven naar aanleiding van de drie deelvragen. In dit hoofdstuk zal antwoord gegeven worden op de hoofdvraag en worden aanbevelingen gedaan.

5.1 Antwoord op de hoofdvraag.

In deze paragraaf wordt beschreven welke bevindingen van belang zijn voor het beantwoorden van de hoofdvraag. De hoofdvraag van dit onderzoek is *“Hoe kan instelling X de ouderbetrokkenheid gedurende het traject optimaliseren?”*

Allereerst is er onderzocht wat instelling X op dit moment al doet aan ouderbetrokkenheid. Vervolgens is onderzocht wat de positieve en negatieve ervaringen van ouders zijn en wat zij nog nodig hebben van instelling X. Tot slot is in kaart gebracht welke ondersteuning instelling X nog nodig heeft met betrekking tot ouderbetrokkenheid.

Instelling X voert verschillende activiteiten uit om ouders bij het traject te betrekken. Zoals een informatieavond, een ouderbijeenkomst waarbij de ouders eerst informatie krijgen en daarna samen met de kinderen een spel spelen. Er is altijd de mogelijkheid voor een gesprekje met een van de begeleiders en in januari 2016 is er een nieuw digitaal ouderportaal geïmplementeerd, met als doel de ouderbetrokkenheid te vergroten. Hierop kunnen ouders 24/7 online de vorderingen van hun kind bekijken.

De ouders hebben zowel positieve als negatieve ervaringen wat betreft ouderbetrokkenheid. Zo zijn alle ouders enthousiast over de ouderbijeenkomst maar hebben zij ook tips hoe instelling X bepaalde zaken, zoals het digitaal ouderportaal, kan verbeteren. Ouders hebben vooral behoefte aan duidelijkheid en willen op de hoogte gehouden worden over de vorderingen van hun kind.

Instelling X geeft een aantal dingen aan waar zij ondersteuning bij nodig hebben. Zo hebben ze ondersteuning nodig in de vorm van tijd. Het management dient tijd in te ruimen om zaken te regelen wat de ouderbetrokkenheid kan vergroten. Ook hebben ze ondersteuning nodig van J.H. voor de technische aspecten in het digitale ouderportaal. Ook hebben ze de ouders zelf nodig. Sommige ouders zijn lastig te bereiken omdat zij bijvoorbeeld nooit in het leercentrum komen maar ook zijn de ouders belangrijk voor de nazorg. Ze willen dat ouders ook na het traject hun kind helpen met hun leerdoel of andere aspecten in hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

Ouderbetrokkenheid is een belangrijk onderwerp voor professionals die met jeugdigen werken (Berg & Schaaf, 2009). Veel professionals hebben moeite om met ouders samen te werken, vooral als de ouders laagopgeleid zijn en/of beperkt Nederlands spreken (Leeuwen, 2013). Sommige professionals geven het op als de resultaten tegenvallen. Ze denken dat de ouders niet gemotiveerd zijn. Toch willen de meeste ouders het beste voor hun kind en willen ze zich er graag voor inzetten. Een probleem wat vaak voor komt is dat ouders, vanwege hun taalbarrière of schoolachtergrond, moeite hebben met het taalgebruik van de professionals. Daar komt ook nog bij dat de samenleving steeds meer individualiseert (Liefbroer & Dijkstra, 2007). Mensen krijgen het steeds drukker.

Om de ouderbetrokkenheid binnen instelling X te optimaliseren is het van belang dat de instelling duidelijkheid verschaft. Zoals bij het digitale ouderportaal, hier zal meer duidelijkheid over hoe het werkt overgebracht moeten

worden aan de ouders. Daarnaast is het belangrijk dat de stagiaires op de hoogte zijn van het belang van ouderbetrokkenheid en oefenen in de omgang met ouders. Om de ouderbetrokkenheid buiten instelling X ook te kunnen vergroten hebben de begeleiders meer invloed op de thuissituatie nodig. Zij willen dat ouders ook thuis gericht met de ontwikkeling van hun kind aan de slag gaan. Ook dienen de begeleiders meer duidelijkheid te verschaffen aan ouders omtrent de methode van handelen. Ouders zijn nu soms handelingsverlegen en zij willen graag meer handvatten hoe zij hun kind kunnen begeleiden. Als de begeleiders deze handvatten aanreiken zal de ouderbetrokkenheid waarschijnlijk toenemen.

Daarnaast moet instelling X vast blijven houden aan de dingen die nu al goed gaan, zoals de ouderbijeenkomst. Dit trekt elke keer veel ouders aan. Ouders vinden het erg interessant om te zien wat hun kind meemaakt bij instelling X. Ook geven ouders aan dat de begeleiders veel betrokkenheid tonen door met hen in gesprek te gaan, echt naar hen te luisteren en respect te tonen. Dit is belangrijk in het voeren van gesprekken (Bijleveld, 2012). Belemmeringen om betrokken te zijn is dat ouders een volle agenda hebben of ook nog de zorg voor hun andere kind(eren) hebben. Hierdoor zijn zij vaak niet in staat om naar het leercentrum te komen. Daarnaast is er vaak van gescheiden ouders maar één van de twee in beeld bij instelling X. Het is belangrijk dat instelling X ook deze ouders bereikt.

5.2 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de hierboven beschreven conclusie kunnen de volgende aanbevelingen gegeven worden aan de begeleiders bij instelling X.

Duidelijkheid

Het belangrijkste aandachtspunt is duidelijkheid verschaffen vanuit instelling X naar ouders. Ouders hebben behoefte aan duidelijkheid om betrokken te blijven (Leeuwen, 2013). Zo is het van belang dat de ouders duidelijk geïnformeerd worden over de aanmelding van hun kind en het ouderportaal.

Mogelijke acties en implementatie:

Instelling X kan de ouders vragen om een leesbevestiging te sturen voor een bepaalde datum wanneer zij de start-informatie ontvangen hebben. Wanneer zij niks horen van ouders, neemt instelling X contact op met deze ouders. Zo wordt voorkomen dat ouders geen informatie ontvangen omdat het e-mailadres niet klopt. In de allereerste mail kan ook duidelijkheid gegeven worden over parkeerbeleid, waar ouders ook behoefte aan hebben. Hierbij moet er wel gelet worden op de helderheid (Leeuwen, 2013). Houd de brief kort en krachtig zonder veel moeilijke woorden. Ook willen de ouders meer duidelijkheid over het ouderportaal. Dit was voor veel van hen nog lang onduidelijk. Een idee zou kunnen zijn dat hiervoor een korte handleiding wordt opgesteld waarin puntsgewijs uitgelegd wordt hoe zij een wachtwoord aanmaken en hoe het ouderportaal werkt. De mail met de link kwam nu vaak in de spam binnen. Ook deze informatie zou in de handleiding vermeld kunnen worden zodat ouders hier ook gaan kijken. Zie bijlage 3 voor een opzet hoe zo'n handleiding eruit zou kunnen zien.

Ouderportaal

Een tweede aandachtspunt is de wijze waarop ouders betrokken worden bij het ouderportaal.

Veel ouders hebben behoefte aan een reminder om in te loggen bij het ouderportaal. Ze gaven aan dat ze dit vergaten en instelling X zag ook aan de bezoekersaantallen dat na de ouderbijeenkomst er meer ingelogd werd.

Mogelijke acties en implementatie:

Instelling X kan dit doen in de vorm van een poster in het leercentrum. Deze kan opgehangen worden op de deur bij de uitgang zodat alle ouders deze zien wanneer zij het leercentrum verlaten. Ook kunnen ze na enkele weken een reminder sturen.

Om ervoor te zorgen dat ouders gedurende het traject op het ouderportaal blijven kijken is het aan te bevelen om meer informatie over het kind hierop te plaatsen. Voorbeelden kunnen zijn; handvatten die goed werken bij het kind, ontwikkelingen die hij maakt en waar hij nog tegenaan loopt. Hierdoor blijven ouders geïnteresseerd in het ouderportaal. Nu gaven de ouders aan na enkele weken niet meer te kijken omdat er steeds dezelfde informatie op staat die zij al gezien hadden samen met hun kind.

Een kleine praktische aanbeveling wat betreft het ouderportaal is het duidelijker vermelden van de link van het ouderportaal. Een ouder gaf aan dat zij de link lang heeft moeten zoeken. Instelling X zou de link allereerst al in de handleiding kunnen zetten en daarnaast ook op de website vermelden.

Handvatten

Een derde aandachtspunt is het verstrekken van handvatten aan ouders hoe zij hun kind kunnen helpen.

Veel ouders zijn nu handelingsverlegen maar willen wel met hun kind aan de slag. Wanneer instelling X handvatten aanbiedt hoe zij hun kind kunnen begeleiden zal dit de ouderbetrokkenheid vergroten.

Mogelijk acties en implementatie:

Zij kunnen hier het ouderportaal voor gebruiken. Bijvoorbeeld door hier eens in de twee weken een aantal punten in te zetten die werken bij hun kind. Ook kunnen ze specifieke opdrachten voor de ouders mee naar huis geven aan de ouders die hier behoefte aan hebben. Een voorbeeld zou kunnen zijn dat ouders hun kind elke dag zichzelf een compliment laten geven zodat ze de goede kanten van zichzelf leren zien.

Tussendoor gesprekje

Een vierde aandachtspunt is het voeren van een tussendoor gesprekje over hoe het gaat met het kind. Ouders willen op de hoogte gehouden worden. Ouders dienen ook op de hoogte gehouden te worden over bijvoorbeeld de voortgang van het kind en de mogelijkheid hebben om te kunnen reageren (Dekker, 2013).

Mogelijke actie en implementatie:

Instelling X zou bijvoorbeeld structureel halverwege het traject een gesprekje met de ouders in kunnen plannen om hen op de hoogte te stellen. Zo kunnen zij de kinderen nog gericht begeleiden.

Samenvatting

Een vijfde aanbeveling is om een samenvatting van de informatieavond en ouderbijeenkomst op te stellen. Een allochtone moeder gaf aan dat zij dit erg prettig zou vinden omdat ze beter Nederlands leest dan verstaat en een

vader gaf aan dat hij dit prettig zou vinden omdat hij niet aanwezig had kunnen zijn en de informatie over Facebook bijvoorbeeld gemist heeft. Door het verstrekken van zo'n samenvatting kan dit voorkomen worden.

Mogelijke actie en implementatie:

Deze samenvatting kan aan het einde van de informatieavond/ouderbijeenkomst gemaild worden naar alle ouders, ook degene die niet aanwezig konden zijn. Wees hierin kort en krachtig (Leeuwen, 2013). Zet alleen de belangrijke elementen in de samenvatting en schrijf in korte zinnen.

Digitale informatiebrochure

Een zesde aanbeveling is het maken van een digitale informatiebrochure. Volgens de centrumdocent van instelling X zijn er veel ouders, scholen en bedrijven die eventueel partner willen worden, die behoefte hebben aan een digitale informatiebrochure.

Mogelijke acties en implementatie:

Het wordt aanbevolen om deze digitale informatiebrochure op te laten stellen door een van de stagiaires. Er bestaat al een papierenversie dus deze informatie kan digitaal verwerkt worden. Door deze informatiebrochure zijn ouders meer op de hoogte van het traject bij instelling X en zullen zij naar verwachting betrokkener zijn bij het proces van hun kind.

Stagiaires informeren

Een zevende aandachtspunt is het informeren van de stagiaires omtrent ouderbetrokkenheid. Om ook de stagiaires voldoende bekwaam te maken wat betreft ouderbetrokkenheid is het van belang dat zij allereerst op de hoogte zijn van het belang van ouderbetrokkenheid.

Mogelijke acties en implementatie:

Dit kan hen verteld worden tijdens de introductieweek voorafgaand aan het schooljaar. Daarnaast dienen zij ook praktisch hier mee aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld in de vorm van rollenspellen. Zo leren zij zich in te leven in ouders en gesprekstechnieken.

Ouders opbellen

Tot slot de laatste aanbeveling omtrent het opbellen van ouders. Instelling X is op zoek naar hoe zij ouders kunnen bereiken die veel werken of gescheiden zijn. Deze ouders komen niet of nauwelijks in het leercentrum dus hier moeten zij extra tijd in investeren om met hen in contact te komen.

Mogelijke actie en implementatie:

Instelling X kan deze ouders na enkele weken opbellen om met hen te bespreken wat normaliter in het leercentrum wordt besproken. Er kan dan gecheckt worden of ze op de hoogte zijn van het ouderportaal, het leerdoel, Facebook en hoe hun kind instelling X ervaart. Ook kunnen ze ervaringen uitwisselen zodat er toch een soort samenwerking ontstaat.

Hoofdstuk 6: Discussie

In het vorige hoofdstuk is antwoord gegeven op de hoofdvraag en zijn de aanbevelingen beschreven. In dit hoofdstuk zal kritisch naar het onderzoek gekeken worden en worden de uitkomsten en bevindingen van het onderzoek vergeleken met de bevindingen uit de probleemanalyse.

6.1 Betekenis en bruikbaarheid

In de probleemanalyse was te lezen dat het optimaliseren van ouderbetrokkenheid een aantal belemmeringen kent. Zo zouden professionals moeite hebben om samen te werken met ouders die laagopgeleid zijn of beperkt Nederlands spreken (Leeuwen, 2013). Een probleem wat vaak voor komt is dat ouders moeite hebben met het taalgebruik van professionals. Ze begrijpen niet wat er van hen wordt verwacht en nemen vervolgens een afwachtende of afstandelijke houding aan. Ze hebben schroom om op de begeleiding af te stappen. In dit onderzoek komt naar voren dat dit bij instelling X niet het geval is. De allochtone ouders die geïnterviewd zijn geven aan dat zij het zeker aan de begeleiding vragen wanneer zij iets niet begrijpen. Deze ouders nemen geen meer afwachtende houding aan dan autochtone ouders. Ook de centrumdocent beaamt dit.

Ook kwam naar voren dat de ouders het tegenwoordig steeds drukker krijgen (Liefbroer & Dijkstra, 2007). Dit wordt tijdens de interviews bevestigd. Ouders geven bijvoorbeeld aan dat ze geen behoefte aan onderling contact tussen ouders hebben vanwege tijdgebrek en dat het lastig is om hun kind te brengen en op te halen.

Uit onderzoek blijkt dat er een groot positief effect op de prestaties en ontwikkeling van kinderen waar te nemen is, wanneer ouders een ondersteunende en stimulerende omgeving aanbieden (NJI, n.d.). Wanneer er meer tijd beschikbaar was geweest voor het onderzoek dan zou het erg interessant zijn geweest om te kijken naar het verschil tussen de ontwikkeling bij weinig ouderbetrokkenheid en de ontwikkeling bij veel ouderbetrokkenheid. Echter vanwege tijdgebrek was dit niet realiseerbaar.

De aanbevelingen wat betreft het ouderportaal waren voor een deel al uitgevoerd na het afnemen van de interviews. Dit kon niet op zich laten wachten omdat er binnen enkele weken alweer een nieuw programma zou starten.

De aanbeveling om tussendoor een gesprekje te voeren met de ouders over hoe het met hun kind gaat is vrijwel niet realiseerbaar vanwege tijdgebrek vanuit instelling X. Wanneer ouders dit van tevoren aangeven is het wel haalbaar om een kort gesprekje in te plannen.

De onderzoeksresultaten zijn zeer bruikbaar in de praktijk. Er zijn praktische en haalbare aanbevelingen uit voort gekomen. Door bijvoorbeeld secuurder met de aanmeldingen om te gaan en te checken of alle ouders de uitnodigingsmail hebben ontvangen kunnen meer ouders aanwezig zijn bij de informatieavond. Nu kregen twee ouders pas op de dag zelf te horen dat hun kind aangemeld was. Ook is het maken van een samenvatting van de informatieavond/ouderbijeenkomst erg bruikbaar voor mensen die dit niet konden bijwonen of voor allochtone ouders die beperkt Nederlands spreken. Ook andere instellingen kunnen gebruik maken van de aanbevelingen. Het opstellen van een samenvatting van een presentatie is ook voor andere vestigingen bruikbaar. Evenals een digitale informatiebrochure. Steeds meer informatie wordt tegenwoordig digitaal uitgewisseld en omdat mensen het steeds drukker krijgen is korte informatie wenselijk.

6.2 Sterkte- zwakteanalyse

Dit onderzoek heeft betrekking op instelling X uit Eindhoven. Wanneer dit onderzoek bij een zelfde organisatie in een andere gemeente uitgevoerd zal worden zal dit andere resultaten op kunnen leveren door bijvoorbeeld een andere achtergrond van de doelgroep en ouders.

Om de betrouwbaarheid te waarborgen is er, voordat de interviews begonnen, een topiclijst opgesteld. Hierdoor kwamen alle onderwerpen aan bod en aan de hand hiervan werd doorgevraagd. Door het doorvragen zijn het echte diepte interviews geworden en is er veel informatie boven tafel gekomen. Belangrijke begrippen zijn eerst uitgelegd aan de respondenten om verwarring hierover te voorkomen. De interviews zijn opgenomen waardoor belangrijke informatie niet verloren is gegaan.

Mogelijk is het onderzoek iets minder betrouwbaar omdat de ouders gevraagd zijn als respondent vlak voor de ouderbijeenkomst. Mogelijk zijn hierdoor al betrokken ouders gevraagd. Op basis van de informatie die deze ouders gaven zijn de aanbevelingen opgesteld. Echter is er een selecte groep geïnterviewd waardoor de resultaten anders uit kunnen pakken wanneer het onderzoek herhaald wordt. Mogelijk komen er dan ook andere aanbevelingen uit voort.

Interne validiteit

Met validiteit wordt de juistheid van de bevindingen bedoeld (Baarda et al., 2005). Bij de interne validiteit is er gekeken naar of de resultaten van toepassing zijn op de groep mensen die onderzocht zijn. Er is onderzocht wat onderzocht moest worden. Er is duidelijk in beeld gebracht wat de instelling al doet om de ouders erbij te betrekken en wat hun ervaringen hiermee zijn. Ook zijn er duidelijke resultaten naar voren gekomen wat er nog te verbeteren valt voor instelling X om de ouderbetrokkenheid te optimaliseren. Hier zijn concrete en haalbare aanbevelingen uit voort gekomen.

Externe validiteit

Bij de externe validiteit is er gekeken naar of de resultaten generaliseerbaar zijn voor een grotere groep dan de onderzochte groep. Gesteld kan worden dat dit niet het geval is. De resultaten en bevindingen zijn alleen voor de onderzochte situatie geldig omdat ze binnen instelling X momenteel erg bezig zijn om de ouderbetrokkenheid te vergroten. Als het onderzoek nogmaals uitgevoerd zal worden zullen door de verbeteringen vanuit instelling X waarschijnlijk andere resultaten komen. De opmerkingen vanuit ouders over het ouderportaal zullen aanzienlijk minder zijn, omdat instelling X dit inmiddels heeft verbeterd door bijvoorbeeld de technische aspecten op te lossen en de ouders van tevoren de handleiding te mailen.

Bibliografie

- Baarda, B. (2001). *Basisboek Methoden en Technieken*. Groningen/ Houten: Noordhoff Uitgevers B.V.
- Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek! Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Baarda, B., Goede, M. d., & Teunissen, J. (2005). *Basisboek Kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Bakker, J., & Dennessen, E. (2009). Ouderbetrokkenheid: feiten en ficties. *Ouders en School*.
- Bartelink, C. (2011, 06 17). *Ouders en kinderen betrekken bij beslissingen over hulp*. Opgeroepen op 04 14, 2016, van Jeugdkennis.nl: <http://www.jeugdkennis.nl/jgk/Artikelen-Jeugdkennis/Ouders-en-kinderen-betrekken-bij-beslissingen-over-hulp?highlight=>
- Berg, T. v., & Schaaf, N. v. (2009). *Ouderbetrokkenheid in de brede school*. Groningen: Hanzehogeschool Groningen.
- Bijleveld, B. (2012). *De gouden weken. Groepsvorming & ouderbetrokkenheid*. Drachten: Duforce.
- Boeije, H. (2012). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Amsterdam: Boom Lemma.
- Boethel, M. (2003). *Diversity. School, family, & community connections. Annual synthesis*. Austin: National Center for Family & Community.
- Bunthof, A., & Visscher, Y. (2009). *Mens en recht*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Deci, E., & Ryan, R. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation. *American Psychologist*, pp. 68-78.
- Dekker, M. (2013). *Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid op de scholen van de VPCO*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Feldman, R. (2012). *Ontwikkelingspsychologie*. Amsterdam: Pearson.
- Geurts, E. (2010, 03 19). Opgeroepen op 02 17, 2016, van [www.jeugdkennis.nl](http://www.jeugdkennis.nl/jgk/Artikelen-Jeugdkennis/Betrokken-ouders-verbeteren-hulpverlening?highlight=): <http://www.jeugdkennis.nl/jgk/Artikelen-Jeugdkennis/Betrokken-ouders-verbeteren-hulpverlening?highlight=>
- Ginsburg, R. K. (2007). The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bonds. *Pediatrics*.
- Gravesteijn, C., & Aartsma, M. (2015). *Meer dan opvoeden*. Bussum: Coutinho.
- Jeugdhulp*. (n.d.). Opgeroepen op 04 12, 2016, van [anw.inl.nl](http://anw.inl.nl/article/jeugdhulp): <http://anw.inl.nl/article/jeugdhulp>
- Jong, J. d. (2015, 04). Opgeroepen op 02 18, 2016, van [www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl](http://www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/fileadmin/w/veiligondernemenbeginthier_nl/Publicaties/Infosheet_Ouderbetrokkenheid_J_V__digitaal_.pdf): http://www.wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/fileadmin/w/veiligondernemenbeginthier_nl/Publicaties/Infosheet_Ouderbetrokkenheid_J_V__digitaal_.pdf

- Leeuwen, M. v. (2013). Opgeroepen op 02 18, 2016, van [www.pharos.nl](http://www.pharos.nl/documents/doc/webshop/ouderbetrokkenheid-in-de-jeugd-ggz-.pdf):
<http://www.pharos.nl/documents/doc/webshop/ouderbetrokkenheid-in-de-jeugd-ggz-.pdf>
- Liefbroer, C., & Dijkstra, P. (2007). *Van generatie op generatie: gelijkenis tussen ouders en kinderen*. Amsterdam: University Press.
- Matthijssen, M. (2011). *Social media als middel om ouders te betrekken bij school*. Opgeroepen op 03 14, 2016, van <http://innovatie.kennisnet.nl/social-media-als-middel-om-ouders-te-betrekken-bij-school/>
- Nabuurs, M. (2013). *Basisboek Systeemgericht werken*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- NJI. (n.d.). *Ouderbetrokkenheid*. Opgeroepen op 02 02, 2016, van NJI:
<http://www.nji.nl/nl/Ouderbetrokkenheid/Ouderbetrokkenheid-thuis>
- NJI. (n.d.). *Ouderbetrokkenheid*. Opgeroepen op 02 02, 2016, van NJI:
<http://www.nji.nl/nl/Ouderbetrokkenheid/Ouderbetrokkenheid-thuis>
- Playing for Success. (sd). Opgeroepen op februari 02, 2016, van Playing for Success:
www.playingforsuccess.nl
- Playing for Success Eindhoven. (sd). Opgeroepen op februari 02, 2016, van Playing for Success Eindhoven: www.playingforsuccesseindhoven.nl
- Ploeg, J. v., & Scholte, E. (2000). Exploring factors governing successful residential treatment of youngsters with serious behavioural difficulties. Findings from a longitudinal study in Holland. *Childhood*, 129-153.
- Pont, S. (2016). Opgeroepen op 03 22, 2016, van systeemtheorie:
<http://www.systeemtheorie.nl/systeemtheorie.php>
- Prins, D., Rooijen, K. v., & Wienke, D. (2013, 03). Opgeroepen op 02 18, 2016, van [www.nji.nl](http://www.nji.nl/nl/Ouderbetrokkenheid-in-het-onderwijs.pdf):
<http://www.nji.nl/nl/Ouderbetrokkenheid-in-het-onderwijs.pdf>
- Sunseri, P. (2001). The prediction of unplanned discharge from residential treatment. *Child and Youth Care Forum*, 283-303.
- Verschuren, P., & Doorewaard, H. (2007). *Het ontwerpen van een onderzoek*. Den Haag: Lemma.
- Vries, P. d. (2013). *Ouderbetrokkenheid 3.0*. CPS onderwijsontwikkeling en advies.
- Vries, P. d. (2013). Ouderbetrokkenheid een hype? *JSW*, 7-9.
- Vries, P. d. (2015). Bang voor ouders: tips voor een betere samenwerking. *Beter begeleiden*, 17-19.
- Wolf, K. v. (2006). *Probleemouders en de school: een onderontwikkeld terrein*. Utrecht: Hogeschool Utrecht.
- Zilfhout, P. v. (2014). Onderzoeksethiek in de praktijk. *Onderzoeksethiek*. Fontys Hogeschool Eindhoven.

Bijlagen

Bijlage 1 Topiclijst

Topiclijst ouders

Eerst uitleg over het interview

Anonimiteit

Onderwerp ouderbetrokkenheid

Vragen stellen ter verduidelijking

Voorstellen

Hoe ziet uw gezinssituatie eruit? (gescheiden, bij elkaar, broers/zussen)

Hoe zou u uw opvoedstijl omschrijven?

Traject

Hoe heeft u informatie gekregen over instelling X?

Wat vindt u van de informatie verstrekking vanuit instelling X over het traject? Positief / minder positief.

Miste u hierin informatie? Tips.

Heeft u het gevoel dat instelling X ook de ouders erbij betreft?

Zo ja, wat vindt u hier goed aan?

Zo nee, wat zou hier beter aan kunnen?

Informatie vanuit instelling X

Was het meteen duidelijk voor u hoe het ouderportaal werkte?

Miste u hierin enige uitleg vanuit instelling X?

Zo ja, hoe ontvangt u dan het liefst deze informatie

- Via de mail
- Via de telefoon
- Per post
- Informatie avond

Leerdoel kind

Weet u wat het leerdoel van uw kind is?

Bent u het met het leerdoel eens?

Zo ja, hoe zou u hier meer bij betrokken willen worden?

Onderneemt u thuis ook wel eens actie om uw kind te helpen met zijn/haar leerdoel?

Zo ja, wat doet u dan?

Zo nee, waar ligt het aan dat u dit niet doet?

Mist u hiervoor handvatten vanuit Instelling X?

Heeft u wel eens contact met school over zijn/haar traject bij Instelling X?

Wat zou u graag anders willen wat betreft hoe Instelling X u bij het proces van uw kind betreft?

Digitaal ouderportaal

Heeft u al eens ingelogd op het ouderportaal?

Hoe vaak logt u hier gemiddeld per week op in?

Bekijkt u de pagina dan

- Alleen
- Samen met partner
- Samen met kind

Bespreekt u thuis nog wel eens met uw kind wat hij/zij heeft gedaan bij Instelling X?

Wat bespreekt u dan zoal?

Zo nee, wat belemmert u hierin? Denk aan tijdsgebrek, handelingsverlegenheid.

Wat ervaart u als positief aan het ouderportaal?

Wat ervaart u als negatief?

Ouderbijeenkomst

U was vorige week aanwezig bij de ouderbijeenkomst. Wat was voor u reden om hier naartoe te gaan?

Wat vond u van deze bijeenkomst?

Vindt u deze bijeenkomst bijdragen aan de ouderbetrokkenheid?

Wat heeft het u opgeleverd? Bijv. meer inloggen, beter beeld dus kan nu gericht vragen etc.

Heeft u nog tips over hoe deze vorm gegeven wordt?

Gesprekken met begeleiders

Wat zijn uw ervaringen met de gesprekjes die u kunt voeren met de persoonlijke begeleider van uw kind om 15.30 en 18.00?

Wat vindt u van de communicatie-vaardigheden? Zoals echtheid, luisteren..?

Wat vindt u hier fijn aan?

Heeft u nog tips over hoe dit wordt vorm gegeven? Niet specifiek op de begeleider zelf.

Social media

Kijkt u wel eens op de facebook van Instelling X?

Wat vindt u hiervan?

Ouders contact onderling

Heeft u behoefte aan contact als ouders onderling?

Als er een speciale facebookgroep zou zijn, zou u hier gebruik van maken?

Gescheiden ouders

U bent gescheiden. Ervaart u hierdoor hinder wat betreft contact met Instelling X?

Heeft u tips voor ons wat betreft ouderbetrokkenheid en het op de hoogte houden/informatie verstrekken etc?

Tot slot:

Heeft u nog tips voor ons wat betreft ouderbetrokkenheid in zijn algemeen?

Topiclijst begeleiding

Uitleg onderwerp ouderbetrokkenheid

Activiteiten ouderbetrokkenheid

Wat verstaan jullie onder ouderbetrokkenheid?

Hoe geven jullie dit vorm? Wat doen jullie nu al aan ouderbetrokkenheid?

Hoe worden ouders op de hoogte gehouden voor eventuele wijzigingen of speciale activiteiten?

Kun je *positieve ervaringen* benoemen met betrekking tot ouderbetrokkenheid?

Kun je *negatieve ervaringen* benoemen met betrekking tot ouderbetrokkenheid?

Bijv. te betrokken ouders / bemoeizuchtig...

Hoe kijk je tegen het idee om ouders mee te laten bepalen in het beleid? Methodiek/gang van zaken etc.

Kennen de begeleiders ook de ouders bij het kind?

Hoe verloopt het contact tussen de begeleiders en de ouders?

Vind je dat jullie open staan voor initiatieven voor ouders?

Hoe wordt dit dan vorm gegeven?

Nodig

Wat heb je nog *nodig* om de ouderbetrokkenheid te kunnen vergroten?

- Op korte termijn
- Op lange termijn

Heb je het idee dat iedereen genoeg op de hoogte is wat betreft hoe Instelling X de ouders erbij betreft en hoe zij dit behoren te doen?

Heb je enige idee hoe deze kennis/hulp te verkrijgen?

Welke ouders worden bereikt en welke niet?

Heb je een idee wat daar de oorzaak van is?

Zijn er ouders waar het contact moeizaam mee verloopt?

Waar komt dit door?

Hoe proberen jullie toch voor optimaal contact te zorgen?

Wat kan hier aan gedaan worden?

Wat is er nodig om alle ouders te bereiken?

Wat zou je zelf op dit moment *anders willen* wat betreft ouderbetrokkenheid?

Hoe zou u dit graag vorm willen geven?

Wat zijn volgens jou belemmeringen waarom ouders niet of minder betrokken zijn?

Op welke manier zou Instelling X hier aan bij kunnen dragen?

Bijlage 2

Codeboom

Hoofdvraag Hoe kan instelling X de ouderbetrokkenheid gedurende het traject optimaliseren?
--

Deelvraag 1 Wat doet instelling X op dit moment aan ouderbetrokkenheid?	Deelvraag 2 Welke positieve en negatieve ervaringen hebben ouders met betrekking tot ouderbetrokkenheid en wat hebben zij nodig?	Deelvraag 3 Welke ondersteuning hebben de begeleiders van instelling X nodig met betrekking tot ouderbetrokkenheid?
---	--	---

Activiteiten	Positief	Negatief	Ouders nodig	Instelling X nodig
Ouderportaal	Ouderportaal is netter / overzichtelijk / helder / duidelijk / fijn dat je thuis kunt zien / fijn dat je het altijd kunt zien / reactie van begeleiders	Vergeten in te loggen. R1+3	Reminder om in te loggen ouderportaal	Digitale informatiebrochure
Informatie avond	Informatie-avond was ruim, uitgebreid. Genoeg tijd voor vragen stellen. Belangrijk om beeld te	Informatie-avond gemist. R2+3+5+6 +8+9	Meer communicatie vanuit instelling X wanneer wat aan bod komt	Invloed op wat er thuis gebeurt.

	vormen.			
Ouderbijeenkomst	Informatie per mail was voldoende om te starten. Duidelijk. Mail bij man aangekomen.	Geen inlogcode voor ouderportaal gekregen. Miste deze info. R2+3 Link voor wachtwoord werkte maar 1 keer.	Handvatten vanuit instelling X hoe om te gaan met bepaald gedrag. R1+2+4+5 Hoe instelling X te werk gaat	Ouders extra uitnodigen voor informatieavond. Actief! Verdieping
Mogelijkheid tot gesprekje bij brengen en halen	Logt elke week in op ouderportaal samen met man	Mist contact ouders onderling R1+2	Meer contact ouders onderling (ervaringen en tips uitwisselen) R1+2 Misschien facebookgroep R1+2 +6	Nazorg voor ouders
Social media	Bij ouderbijeenkomst reminder voor inloggen ouderportaal	Laptops werken niet goed R2	Meer aandacht voor Facebook (dat 't bestaat)	Extra informatie voor stagiaires. Rollenspellen bijv.
Website	Ouderbijeenkomst leuk. Laten zien wat er gedaan is. Resultaten. Uitleg. Wat begeleiders al aan groei zien. Wat instelling X nog verwacht. Ruimte voor vragen. Samen iets met kind doen. Grappig. Het spel. Samenwerken met kinderen. Communicatie met je kind. Duidelijke presentatie. Kind zien presenteren: leuk om te zien. Weet wat kinderen hier meemaken.	Was niet op de hoogte van Facebook R2+5	Specifieke opdrachten voor mee naar huis	Ouders bereiken die veel werken of gescheiden zijn.

	Goed geregeld.			
Gastenboek	Gesprekjes bij afsluiting. Voldoende ruimte voor vragen. Begeleiders tonen betrokkenheid Genoeg tijd Begeleiders geven info Lieve begeleidster Kan duidelijk vertellen Wordt naar je geluisterd	Mail met data daar zat ook uitnodiging bij van info-avond die al geweest was.	Had de info die bij ouderbijeenkomst gegeven had liever eerder gehad	Dat school de goede informatie over traject instelling X geeft
Open voor initiatieven van ouders	Facebook: leuke foto's. geeft een indruk. Goed kinderen neutraal in beeld gebracht. Indruk van groepsproces. Je ziet iets meer dan ze vertellen. Herkenning van wat verteld is. Foto's geven ook aanzet tot meer verhalen. Stuurt soms foto's door per whatsapp	School niet op de hoogte van leerdoel R1+2+3+4+5+8	Meer individuele aandacht voor ouders (18.00u) als nodig is.	Dat ouders met vragen/opmerkingen/feedback naar hun toe komen.
	Tijdens ouderavond over Instelling X gesproken op school R6	Ouderbijeenkomst: kon nog niet echt goed zien wat de kinderen doen. Was onduidelijk dat andere kind niet mee mocht.	Wil meer foto's op Facebook. Wil kind vaker zien.	Digitalisering: werkt hoe het moet werken. Technische dingen Duidelijkheid voor ouders Herinneringen voor ouders Blijven evalueren
	Begeleiding staat open voor vragen en feedback	Weinig info op ouderportaal. Daarom geen zin meer in inloggen	Tussendoor gesprekje over hoe het gaat	Hoe ouders bereiken die nooit komen? Gescheiden ouders?
	Dat je de laatste 5 min kan zien wat ze doen	Niet op de hoogte van ouderportaal. Mail komt bij man binnen.	Meer info op ouderportaal over kind	
	Oefenen ook thuis met stapjes R6	Presentatie ouderbijeenkomst duurde lang R5+8	Info op papier: samenvatting info-avond. Hoe en wat ouderportaal. Facebook.	
	Ondernemen acties met kind	Wist niet dat er woe1 en	Presentatie	

	voor leerdoel: Zelf bestellen Naar Ah Pakketje afgeven bij buren Psychologe Orthopedagoge	woe2 was. Nu op woe1 maar eigenlijk niet haalbaar	ouderbijeenkomst korter	
	Gescheiden ouders: foto van datumschema doorgeappt naar vader. Speelt belangrijke info door.	Geen mail gehad bij aanmelding.	Meer bijeenkomsten	
	Complimenten geven aan begeleiders	Ontwikkelingsverslag te kort	Nachecken of e-mail aangekomen is. Nu pas gebeld op de dag zelf.	
	Grote opkomst ouderbijeenkomst	Ouders willen leerdoel bepalen	Begin mail gericht aan het kind. Soort uitnodiging.	
		Ruziemakende ouders in bijzijn van kind en begeleider	Ergens duidelijker de website van ouderportaal. Eventueel linkje op de website van Instelling X Ehv	
		Ouders die nooit in leercentrum komen	Duidelijker in brief voor ouderbijeenkomst dat broertjes/zusjes niet mee mochten.	
		Ouders die leerdoel willen bepalen	Duidelijkheid parkeren	

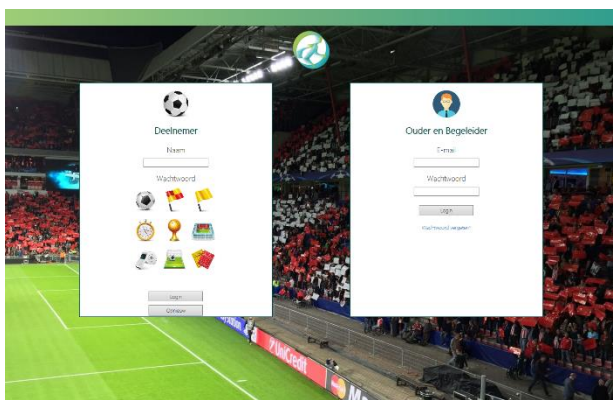
Bijlage 3

Handleiding ouderportaal

In uw mail vindt u een link waarmee u een wachtwoord kunt aanmaken. Deze mail kan mogelijk in uw spam beland zijn. Mocht u deze mail niet ontvangen hebben, neem dan zo spoedig mogelijk contact met ons op. Wanneer u een wachtwoord heeft aangemaakt krijgt u toegang tot het ouderportaal van Playing for Success.

Start

Hieronder ziet u een weergave van het startscherm van het ouderportaal. Aan de linkerkant kan uw kind inloggen door middel van voor- en achternaam in combinatie met drie icoontjes. Dit is mogelijk na de eerste bijeenkomst. De rechterkant is bedoeld voor u als ouder. Hier logt u in met uw mailadres en zelfgekozen wachtwoord.

Wat kan ik bekijken?

Wanneer u bent ingelogd krijgt u toegang tot de gegevens van uw kind.

U kunt nu zien wat uw kind heeft gedaan tijdens de bijeenkomst. Uw kind vult o.a. in welk stapje hij/zij gemaakt heeft, hoe hij/zij hieraan heeft gewerkt en een beoordeling van die dag. Na de bijeenkomst komt hierin ook de tip en top van de begeleider.

Naast het bekijken van de wekelijkse bijeenkomsten kunt u ook de ontwikkelingsverslagen bekijken die de begeleiders over uw kind schrijven. Deze verslagen komen drie keer per cyclus op het portaal.

Op deze manier blijft u op de hoogte van de ontwikkeling van uw kind bij Playing for Success.

Voor eventuele vragen kunt u altijd terecht bij het PFS team.

Link: <https://eindhoven.pfsouderportaal.nl/>